

Az Európai Unió közjogi alapjai

2016/17. tavaszi szemeszter

Simonné Gombos Katalin
Szegedi László
NKE-ÁKK/NETK

Az EU intézményei

Az Európai Unió intézményei az EUMSZ 13. cikke alapján a következők **(taxatív felsorolás)**:

1. **Európai Parlament;**
2. **Európai Tanács;**
3. **Tanács;**
4. **Európai Bizottság;**
5. **Európai Unió Bírósága;**
6. **Európai Számvevőszék;**
7. **Európai Központi Bank** (a Központi Bankok Európai Rendszerének részeként)

+ tanácsadó szervek: a **Gazdasági és Szociális Bizottság (GSZB)**, valamint a **Régiók Bizottsága**.

+ külön bank **Európai Beruházási Bank**

+ Szerződéseken kívüli szervek: **EU ügynökségei**

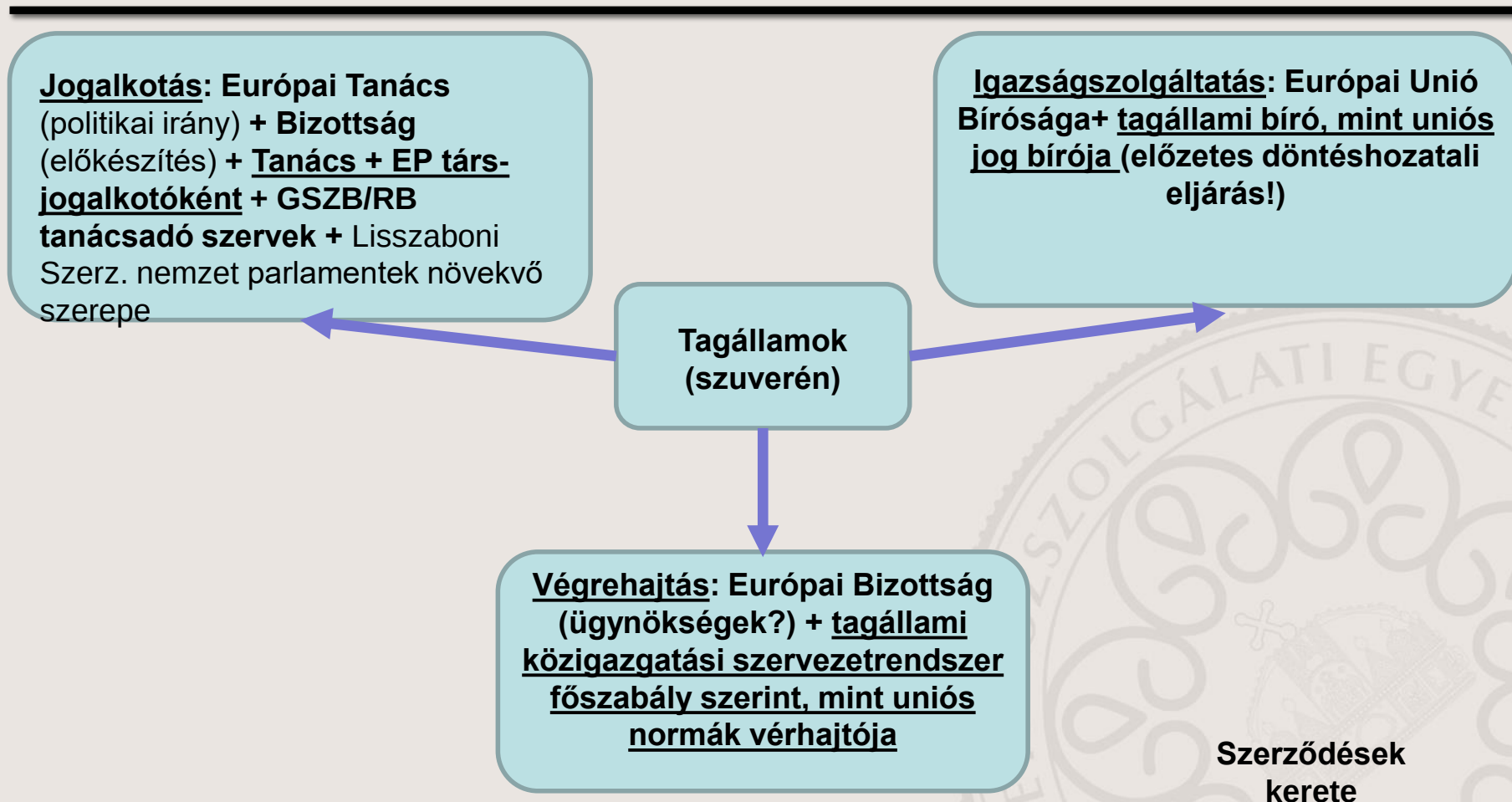
Kormányköziség/ Szupranacionlistás

- **Szervezeti felépítés/működés** tekintetében miben érhetőek tetten **kormányközi együttműködés és/vagy szupranacionális működés jellemzői (befolyásolási lehetőségek)?**
- **Szupranacionális működés:** nemzetállami szinttől elkülönülő érdekek érvényre juttatása, szuverenitás részben v. feladása, többségi döntéshozatal elve, nemzetállami szinttől való függetlenítés, egyénekre kötelező szabályokat alkothat, visszahívhatatlan tisztviselők
- **Kormányköziség:** nemzetállami érdekek becsatornázása, azonos súlyú szuverén államok szavazata (konszenzus) egyhangúság elvén, nemzetállami szint túlsúlya, dönt kötelező szabály utólagos elismeréséről, visszahívható tisztviselők

Intézmények és funkcióik

- **Tagállamok kormányközi együttműködésének és az egyes tagállamok feletti szupranacionális működésnek jegyei is felfedezhetők intézményeknél**
- **Intézmények és funkcióik:**
 - **Európai Tanács:** EU legfőbb politikai döntéshozó szerve, a fejlődéshez szükséges ösztönzést, és meghatározza annak általános politikai irányait
 - **„Jogalkotói háromszög”** tagjai: a jogalkotást kezdeményező szupranacionális **Európai Bizottság (Bizottság)**, a kormányközi jellegű fő jogalkotó **Európai Unió Tanácsa (Tanács)** és a szupranacionális társ-jogalkotóként működő **Európai Parlament (EP)**
 - Szupranacionális jellegű intézmény a pénzügyi ellenőrzésért felelős **Európai Számvevőszék**, az uniós jog egységes alkalmazásáért és értelmezéséért felelős **Európai Unió Bírósága (EuB)**, monetáris együttműködésért felelős **Európai Központi Bank (EKB)**
- **Intézményeken túli szereplők és funkcióik:**
 - Egyéb szervek és hivatalok: az EP-t, a Tanácsot és a Bizottságot tanácsadói minőségben segíti a **Gazdasági és Szociális Bizottság (GSZB)**, valamint a **Régiók Bizottsága**. A belső piac optimális fejlődéséhez biztosít pénzügyi forrást az **Európai Beruházási Bank**. Növekvő szereppel bírnak EU jogának végrehajtásában annak ügynökségei.

Hatalmi ágak és az EU

EU működésének jellemzői

Többszintű kormányzás:

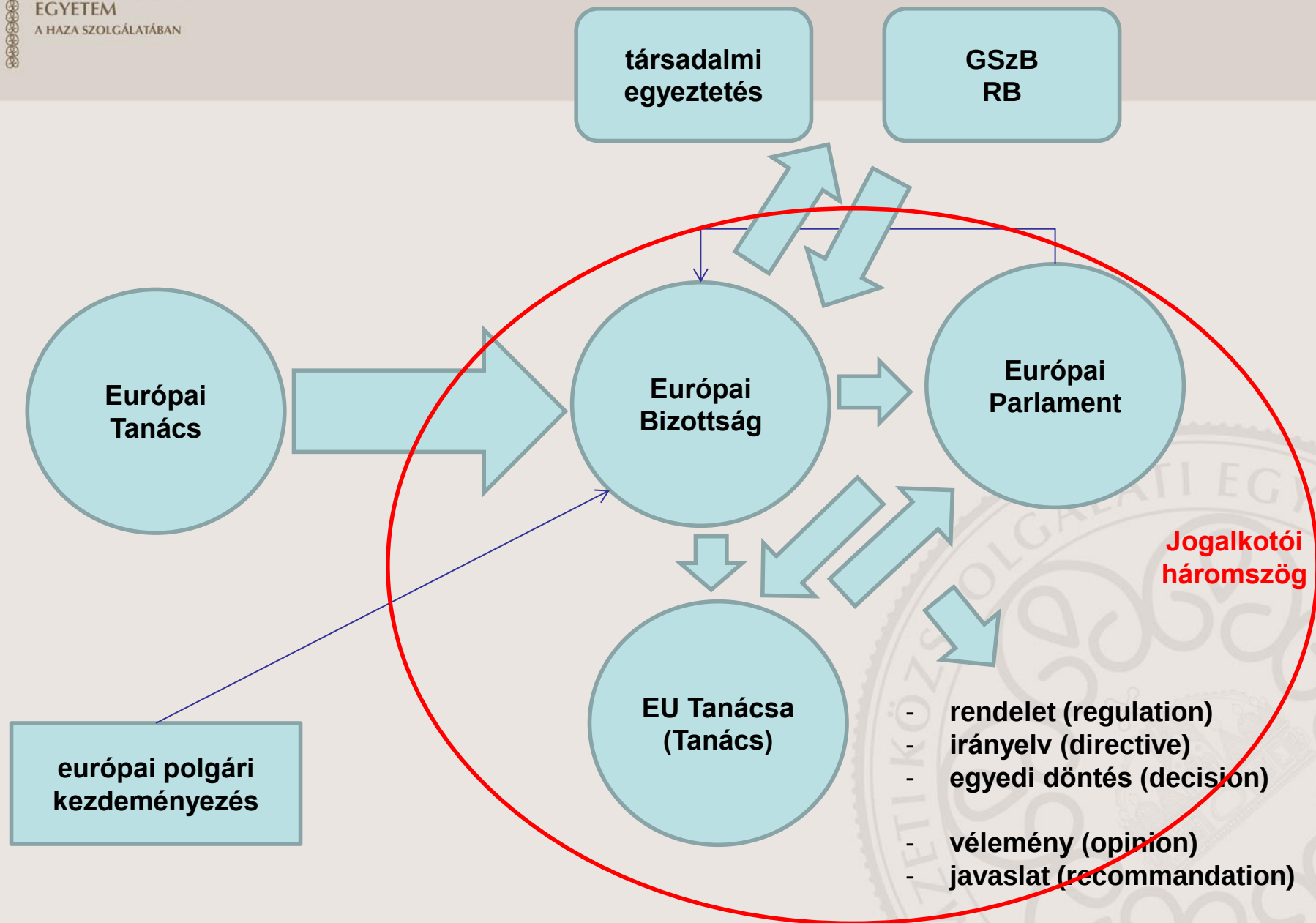
- „A **többszintű kormányzás** az Uniónak, a tagállamoknak, valamint a regionális és helyi önkormányzatoknak a **szubszidiaritás** és **arányosság** elvein és a partnerségen alapuló olyan összehangolt cselekvéseként értelmezhető, amely funkcionális és intézményesített együttműködésben valósul meg, célja az Európai Unió politikáinak kidolgozása és végrehajtása”

+ A **szubszidiaritás** elve azt jelenti, hogy azokon a területeken, amelyek **nem tartoznak az Unió kizárólagos hatáskörébe**, az Unió csak akkor és annyiban jár el, amikor és amennyiben a tervezett intézkedés céljait a tagállamok sem központi, sem regionális vagy helyi szinten nem tudják kielégítően megvalósítani, így azok a tervezett intézkedés terjedelme vagy hatása miatt az Unió szintjén jobban megvalósíthatók.

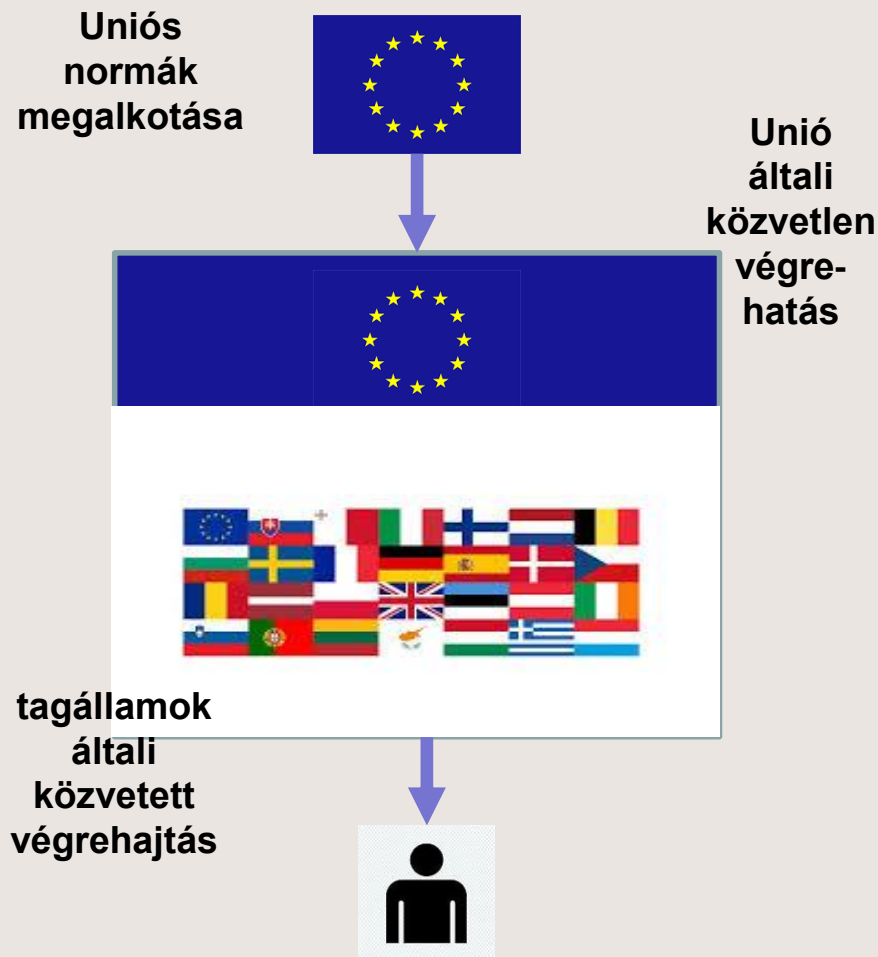
Az **arányosság** elvének megfelelően pedig az Unió intézkedése sem tartalmilag, sem formailag nem terjeszkedhet túl azon, ami a Szerződések célkitűzéseinek eléréséhez szükséges.

Közvetett végrehajtás

- Legtöbb EU intézmény **jogalkotáshoz kötődik**, EU jog **végrehajtásáért** máig elsősorban a tagállamok (azok jogalkalmazói) felelősek – **közvetett végrehajtás elsődlegessége**

Közvetett vs. közvetlen végrehajtás

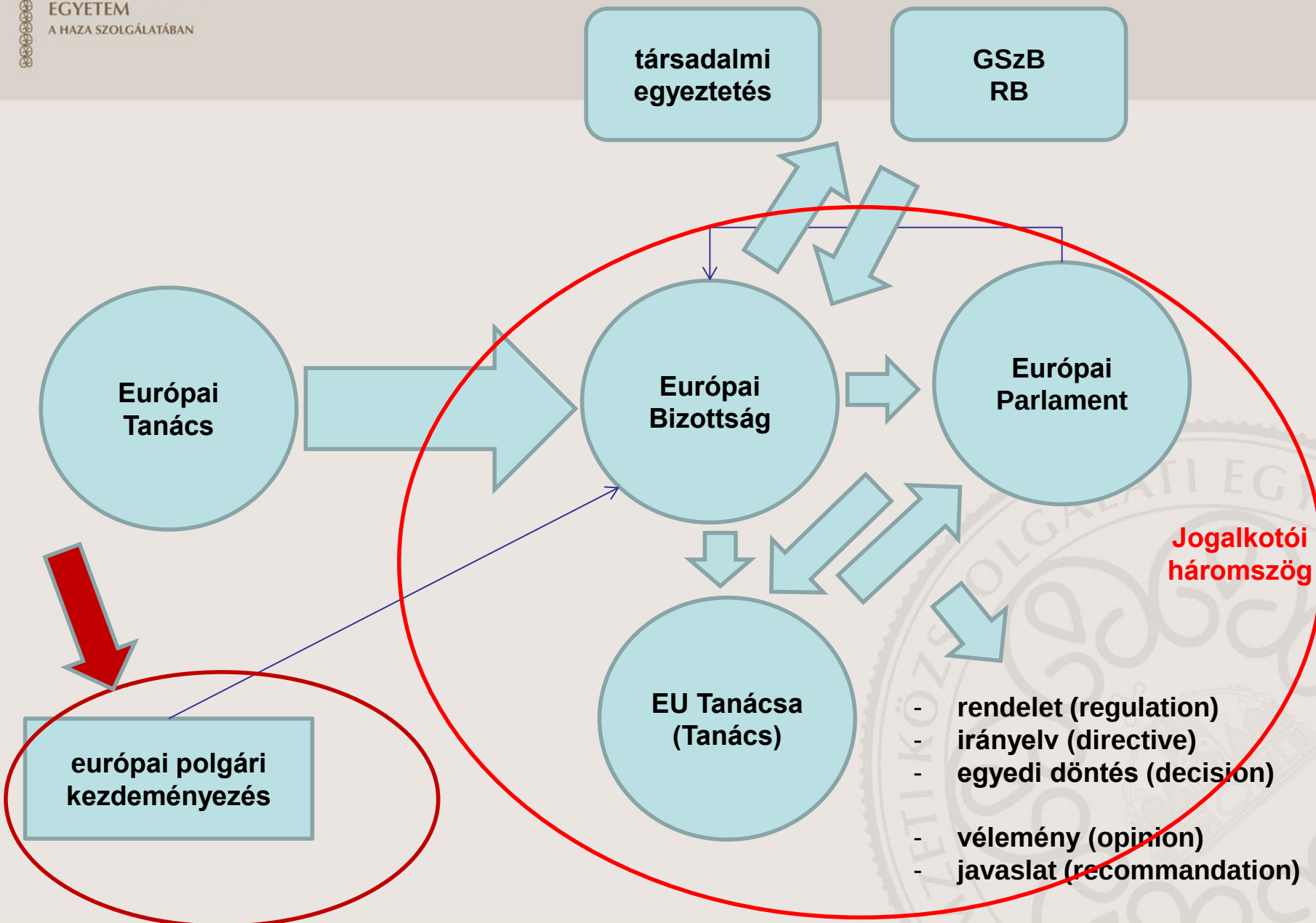

- Közvetlen végrehajtás **térnyerése** napjainkban
- **Közvetlen jogviszony** uniós polgár és uniós (végrehajtó) szervek között
- (1) Milyen **személyzet**,
- (2) milyen **szervezeti** keretek között,
- (3) milyen **jogvédelmi garanciák** mentén feleljen a közvetlen végrehajtásért?

Jogalkotás és tanácsadói funkció az EU működése során

Európai polgári kezdeményezés

Nem intézmény, de Lisszaboni Szerződés egyik jelentős újítása, amely **befolyással lehet jogalkotásra**

Meghatározás:

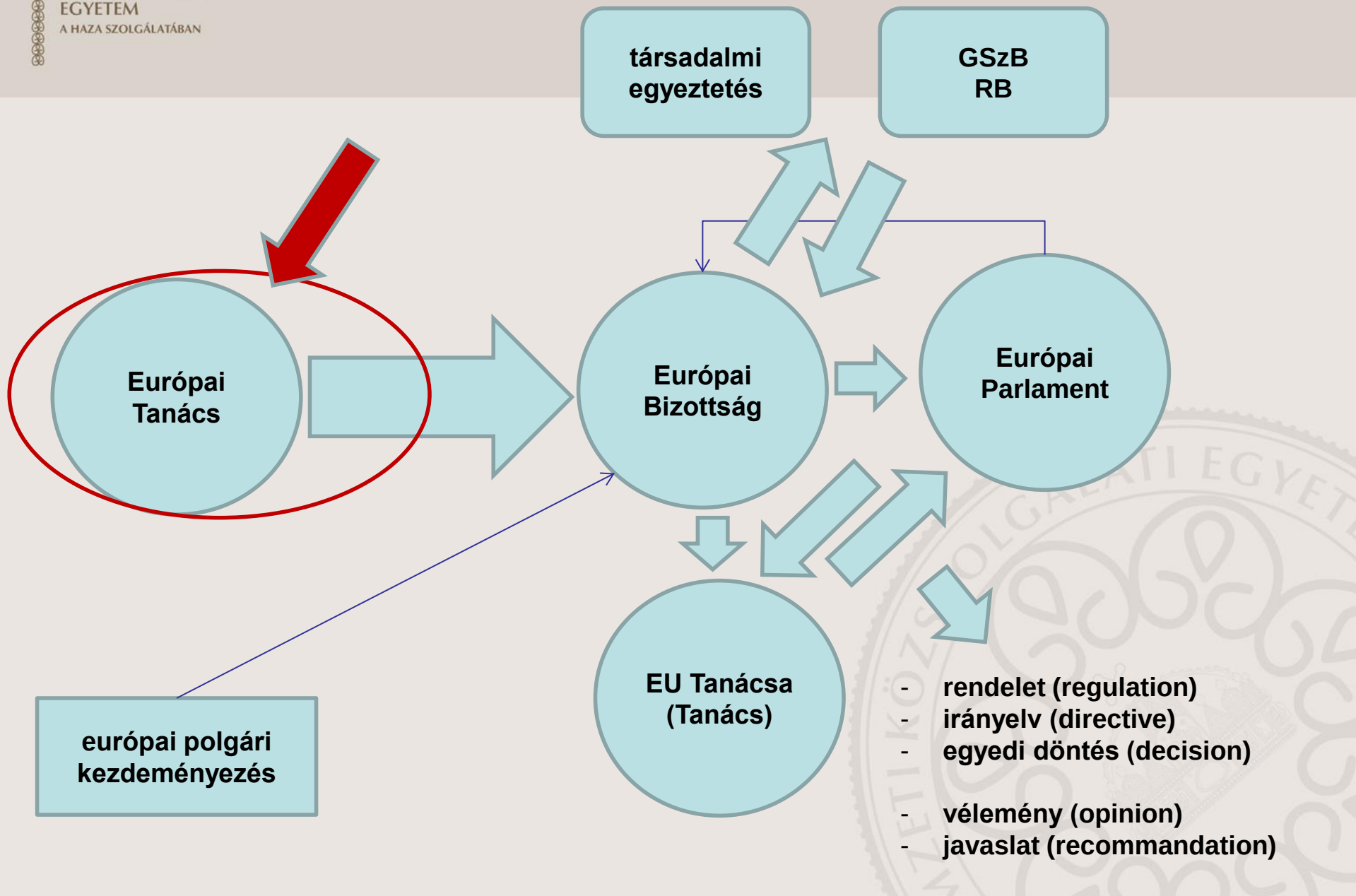
- **Kezdeményezéssel jogalkotási javaslat előterjesztésére** kéri az Európai Bizottságot olyan ügyekben, amelyekkel kapcsolatban az **Unió hatáskörébe tartozik**

Formai követelmények:

- a 28 uniós tagország közül legalább **7-ből származó, legkevesebb 1 millió uniós polgárnak kell támogatnia**
- kezdeményezés indításához a polgároknak ún. **polgári bizottságot kell létrehozniuk**, amely legalább 7 olyan uniós polgárból áll, akik állandó lakóhelyük szerint legalább 7 különböző tagállamot képviselnek + **elérték az európai parlamenti választásokon való részvételre jogosító életkort**
- **Nyilvántartásba vétel online módon + 1 év aláírások összegyűjtésére**

Aláírások összegyűjtése után:

- 1/ **Bizottság előtt ismertetik felvetéseket szervezők**
- 2/ Európai Parlamentben szervezett **közmeghallgatáson** ismertetik felvetést
- 3/ **Bizottság hivatalos válasza** válaszlépésekről (azok elutasításáról)

Európai Tanács

Szervezeti felépítés és történet

- Integráció előrehaladtával intézményesült **csúcstalálkozók**
- Ezen a néven ilyen csúcstalálkozót **1974-ben rendeztek**, de csak Lisszaboni szerződéssel vált **EU külön intézményévé**
- *Tagjai:* tagállamok **állam- és kormányfői** + az Európai Tanács **állandó elnöke** + a **Bizottság elnöke** + (EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője)
- *Működés szervezése:* **állandó elnök szerepe** + **Állandó Ügyek Tanácsa**

Európai Tanács

Feladat- és hatáskörök:

- Dönt a **szerződésmódosítási kormányközi konferenciák összehívásáról + módosításáról**
- Dönt az **intézményi változásokról, létszámkeretekről** (Európai Parlament + Bizottság létszáma, Bizottság rotációs rendszere)
- Dönt az **új tagállamok felvételéről**, valamint a **kilépését** az Európai Tanácsnak jelző tagállammal a kilépési tárgyalásokat az Európai Tanács által adott iránymutatások alapján folytatják le
- **Következtetéseket** fogad el az Unió **foglalkoztatottsági helyzetéről**, kialakítja a tagállamok és az Unió **gazdaságpolitikájára vonatkozó iránymutatásokról** következtetését
- Dönt annak megállapításáról, ha egy tagállam az **Unió alapértékeit súlyosan és tartósan megsérti**
- Meghatározza a **közös kül- és biztonságpolitika stratégiai célkitűzéseit** és annak irányvonalait

Európai Tanács

Politikai jellemzői:

Kormányköziség:

- alapvetően kormányközi intézmény, hiszen elsődlegesen működésének **részrtvevői a tagállamok állam- és kormányfői**
- Döntéshozatali rendje **konszenzuson** alapszik (de Szerződésekben meghatározott esetekben egyhangúlag vagy minősített többséggel dönt)

Szupranacionális működés:

- **saját elnöki tisztség** létrejött idővel
- **Saját elnöke + Bizottság elnöke + főképviselő** (ha külügyi témák kerülnek napirendre) is Európai Tanács tagja, de nem vesznek részt szavazásban

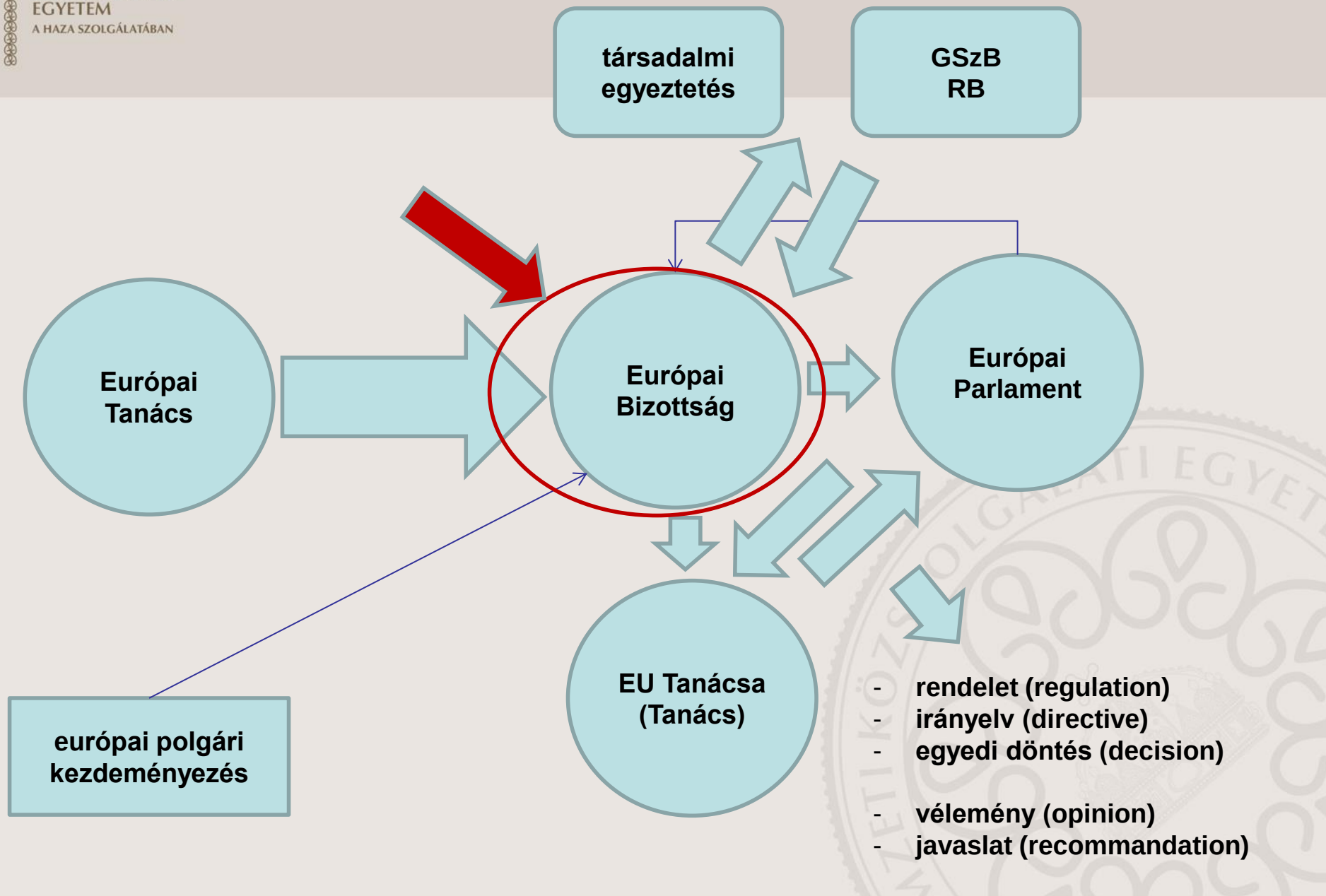

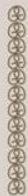
Európai Tanács

Intézményi döntéshozatal:

- Főszabály szerint **félévente kétszer** ülésezik + **rendkívüli ülés lehetősége**
- főszabályként a **konszenzuson** alapuló döntéshozatal + de Szerződésekben meghatározott esetekben **egyhangúlag** vagy **minősített többséggel** dönt utóbbi esetben a tanácsi döntéshozatal szabályai irányadóak

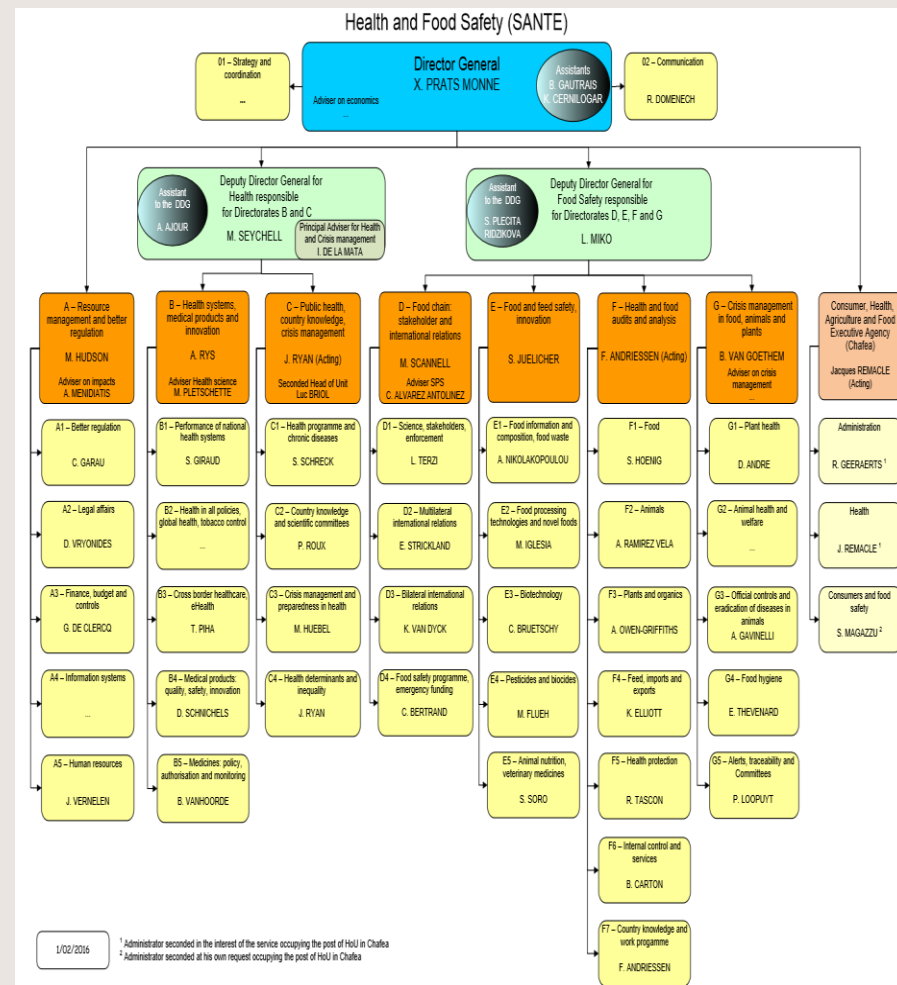

Európai Bizottság

Szervezeti felépítés

- 1951 óta Főhatóságként, Fúziós Szerzőtársaságként létezik: „**Integráció motorja**” + **Szerződések „őre”** – tagállami kormányhoz **hasonló** funkció
- **Tagjai: Elnök** vezeti + „**biztosok kollégiuma**” (egy ország - egy biztos külön portfólióval) + speciális: az **EU külügyi és biztonságpolitikai főképviselője**
- **Működés szervezése:** biztosok vezetése alatt **főigazgatóságok, igazgatóságok, osztályok**, valamint egyéb **szolgálatok** is (ld. Jogi Szolgálat). + legfőbb koordinációs szerve a **Főtitkárság** (főtitkára vezet) + biztosok mellett kabinetvezető által vezetett **kabinetek**

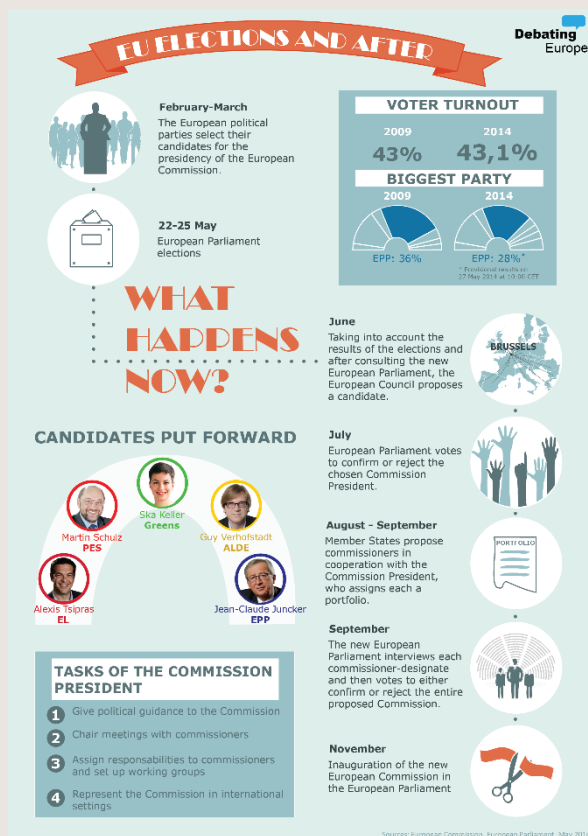

Elszámoltathatóság

Bizottság „létrejötté”

- az EP választások **eredményének figyelembevételével az Európai Tanács** tesz javaslatot az Európai Parlamentnek a Bizottság elnökének jelölt személyre, amely jelöltet az **Európai Parlament tagjainak többségével választja meg**
- Előzetes biztosi meghallgatások
- Európai Parlament a **Bizottság elnökének, az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének és a Bizottság mint testület többi tagjának a jóváhagyásáról**
- Bizottságot az **Európai Tanács** nevezi ki végül **minősített többséggel**

Elszámoltathatóság

Bizottság elszámoltathatóságának további elemei

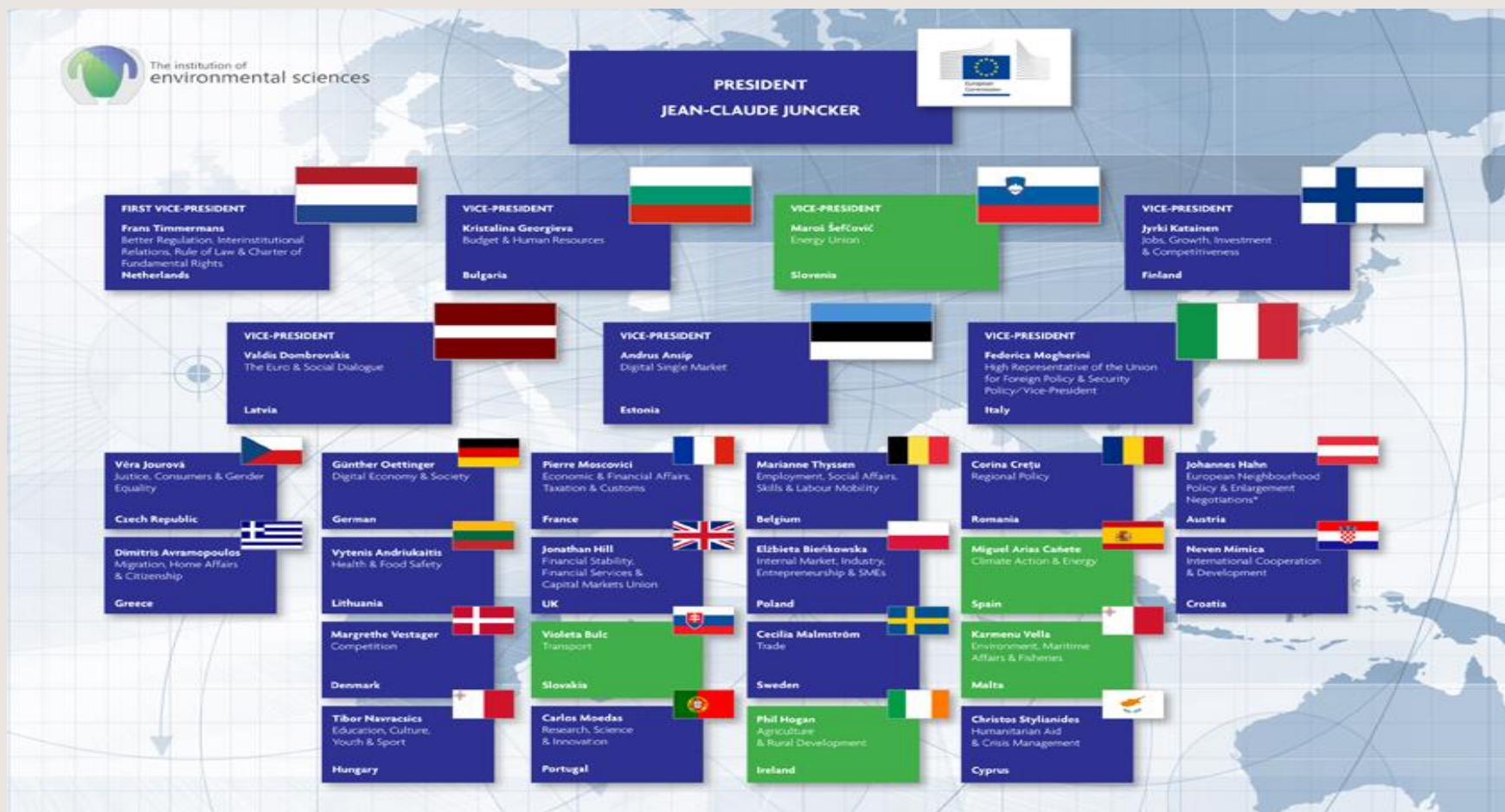
- Európai Parlament a Bizottsággal szemben **bizalmatlansági indítványt** fogadhat el, amelynek elfogadása esetén a Bizottság tagjainak testületileg le kell mondaniuk
- Unió napi tevékenysége esetében pedig ellenőrző funkciójának keretében kötelesek az **intézmények jelentést benyújtani** az Európai Parlament számára, amelyet az megtárgyal.

Európai Bizottság

Szervezeti felépítés

Európai Bizottság

Feladat- és hatáskörök

- **„Integráció motorja”**: jogszabályi és döntéshozatali javaslatok **előterjesztője** (de: eredeti és származékos jogalkotási jogkörökkel is) + az uniós **költségvetés előkészítéséért** + költségvetési **végrehajtás felügyeletéért**, adott esetben a végrehajtási ügynökségek révén az uniós **(pénzügyi) programok igazgatásáért**.
- Uniós normák **közvetlen végrehajtása** saját apparátusa vagy a decentralizált ügynökségek révén
- **Szerződések „őre”**: fellép a tagállamokkal szemben az uniós jog vélt megsértésekor - EuB előtti kötelezettségszegés megállapítása iránti per
- EU **külsőkapcsolatai** terén: **külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének** szerepe + az Unió által megkötendő **nemzetközi szerződések előkészítését megelőző tárgyalások vitelét** + a nemzetközi kereskedelmi kapcsolatokban az Unió **képviselte** + a nemzetközi szervezetekkel való **kapcsolatok fenntartása**

Komitológia

- Tagállami (közvetett) végrehajtás **mellett**, ha végrehajtásnak egységes feltételek szerint kell történnie a jogszabály **végrehajtási hatásköröket** ruházhat a **Bizottságra**
- Bizottság e delegált döntéshozói szerepe kapcsán kiépült, ellenérőzést gyakorló bizottsági rendszer miatt nevezik ezt az eljárástípust **komitológiának**
- Bizottság munkáját egy, a tagállamok képviselőiből álló **bizottság** segíti illetve ellenőrzi, amelynek elnöke a Bizottság képviselője, aki azonban nem vehet részt a bizottság szavazásában
- 182/2011/EU rendelet által az ún. **alap jogi aktusok** tárgyköreinek megfelelően a bizottság **vizsgálóbizottságként** vagy **tanácsadó bizottságként** jár

Európai Bizottság

Politikai jellemzői

Szupranacionális működés:

- **Egyértelműen szupranacionális EU intézmény**
- **közös intézményi érdek megjelenítése** (döntéshozatal is kollektív döntéshozatalra épül + közös sajtónyilvánosság)
- **politikai elszámoltathatósági mechanizmusok EP irányában**
- **függetlenségi követelmények** biztosi posztok elnyerése után

Kormányköziség:

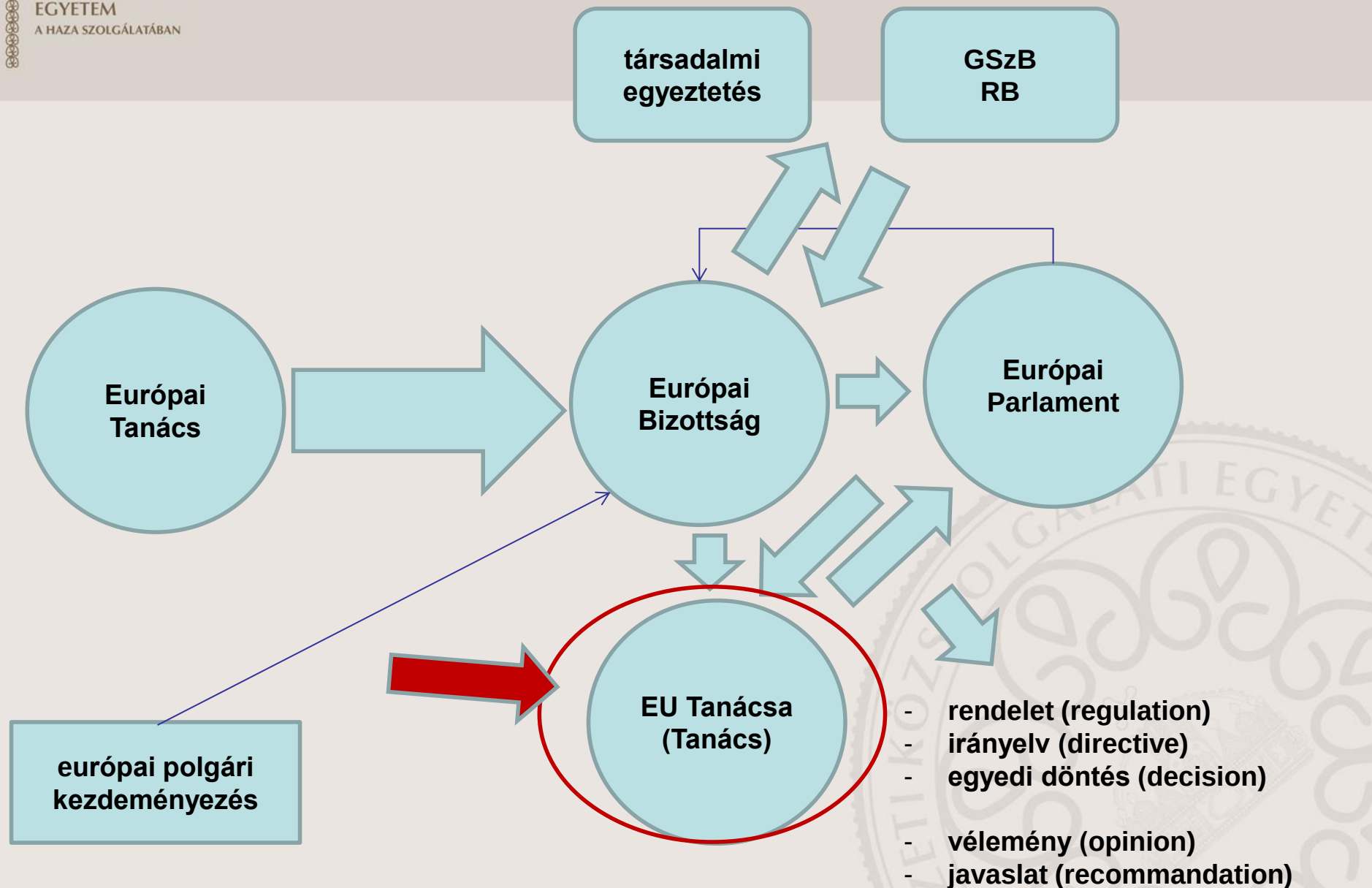
- jelenleg még **tagállamonként egy biztos** elve érvényesül
- **biztosok jelölési rendszere**

Európai Bizottság

Intézményi döntéshozatal:

- Székhelye **Brüsszel**, ám a tagállamokban **képvisletekkel**, valamint a világ több részén is **delegációkkal** rendelkezik.
- éves munkaprogram
- **biztosi „portfóliók”** alapján felelős adott biztos a Bizottság munkájának előkészítéséért és határozatainak végrehajtásáért
- benyújtott javaslatokról **szóbeli eljárás** útján – ülésen – vagy **írásbeli eljárás** során dönt

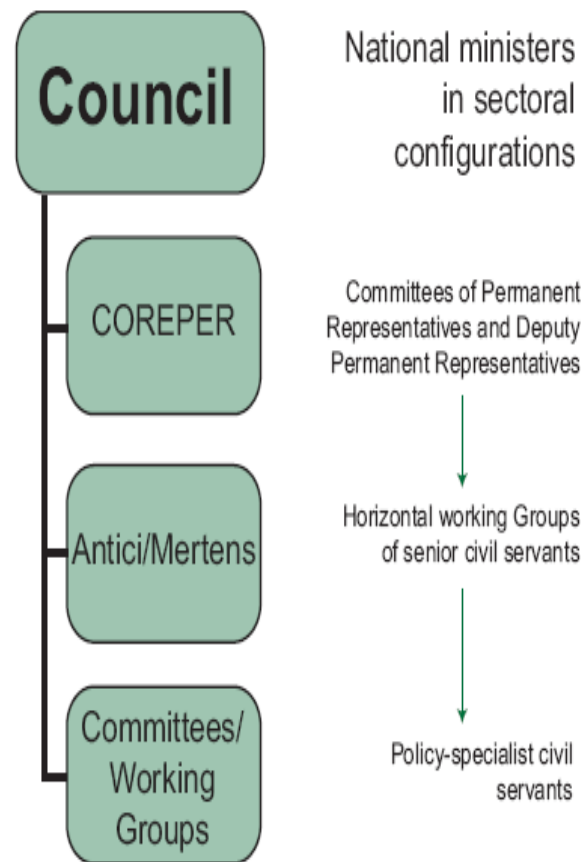
Az Európai
Unió Tanácsa

Európai Unió Tanácsa

Szervezeti felépítés

- Uniós jogalkotás főszereplője
- *Tagjai:* kormányközi együttműködési forma miatt a tagállamok egy-egy **miniszteri szintű képviselőjéből** (különböző formációk a megvitatandó napirend szakpolitikai tárgya szerint)
- *Működés szervezése:* LSz. két tanácsot nevesít (**Általános Ügyek Tanácsát + Külügyek Tanácsa**) + rotációs rendszerben egymást fél évente adott tagállam: **soros elnökség + COREPER**

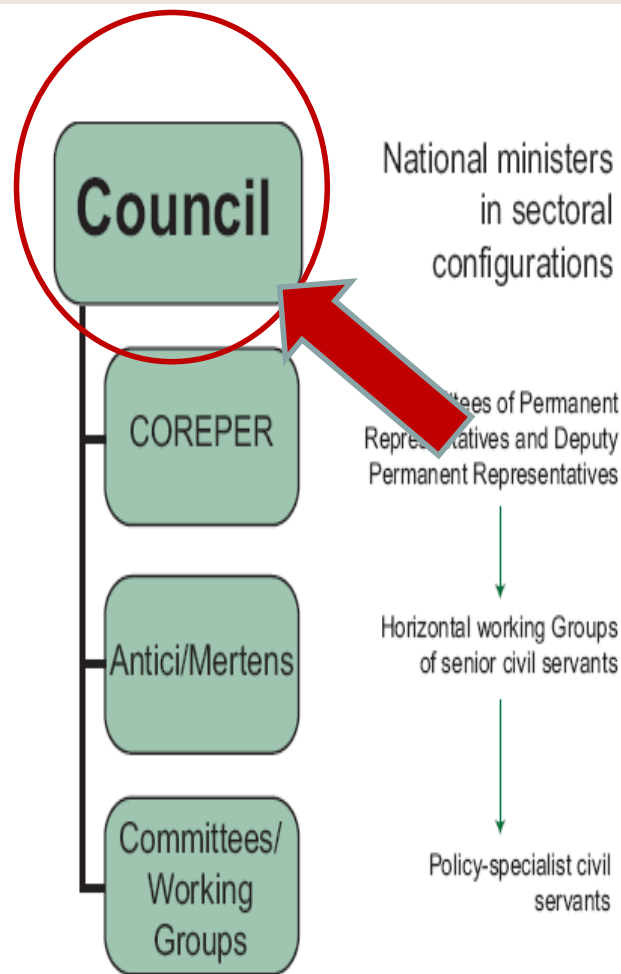

Európai Unió Tanácsa

Szervezeti felépítés

- Tanács(ok):
- **Általános Ügyek Tanácsa** gondoskodik a különböző formációban folyó munka összehangjáról, valamint az Európai Tanács elnökével és a Bizottsággal kapcsolatot tartva gondoskodik az Európai Tanács üléseinek előkészítéséről.
- **Külügyek Tanácsa** az Európai Tanács által kidolgozott iránymutatásokat követve dolgozza ki az Unió külső tevékenységét.
- **Soros elnökség szerint változó elnökkel**
Gazdasági és Pénzügyek; Bel- és igazságügy; Versenyképesség; Mezőgazdaság és halászat; Foglalkoztatás- és szociálpolitika, egészségügy, fogyasztóvédelem; Környezetvédelem; Oktatás, ifjúság, kultúra, sport; Közlekedés, hírközlés és energia

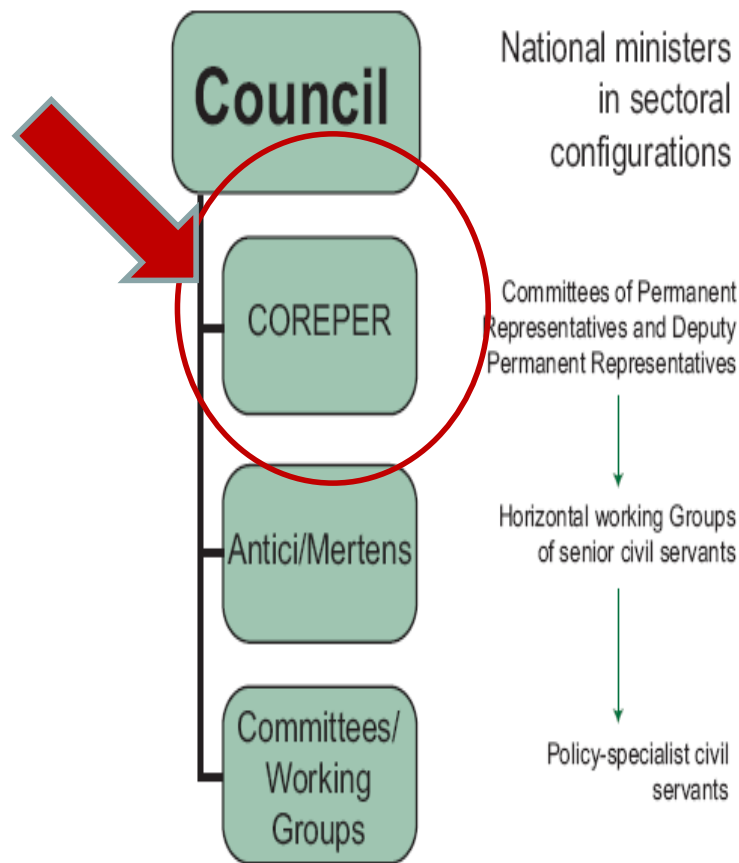

Európai Unió Tanácsa

COREPER

- **COREPER-nek** (Állandó Képviselők Bizottsága) van
- Szervezetileg ez is feloszlik a **COREPER I-re**, amelyben a tagállamok állandó képviselőinek **helyettesei** üléseznek a szakpolitikai kérdések, valamint egyeztetések lefolytatása céljából,
- Nagyobb horderejű politikai kérdések megvitatása a **COREPER II-ben** történik, amelynek tagjai az **állandó képviselők**.

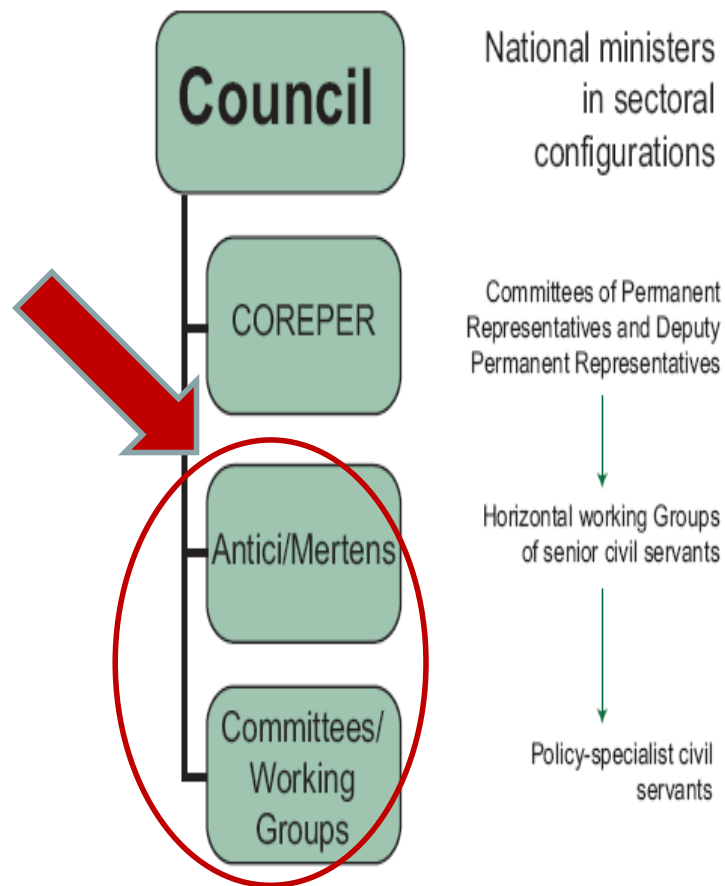

Európai Unió Tanácsa

Alsóbb szakértői szintek

- COREPER I esetében az „**Mertens-csoport**”, míg a COREPER II esetében az „**Antici-csoport**” végzi a képviselők és helyetteseik üléseinek előkészítését
- **speciális szaktanácsadók, valamint munkacsoportok** szervezete, amelyek segítik a COREPER-ben megtárgyalandó döntések tervezeteinek előkészítését

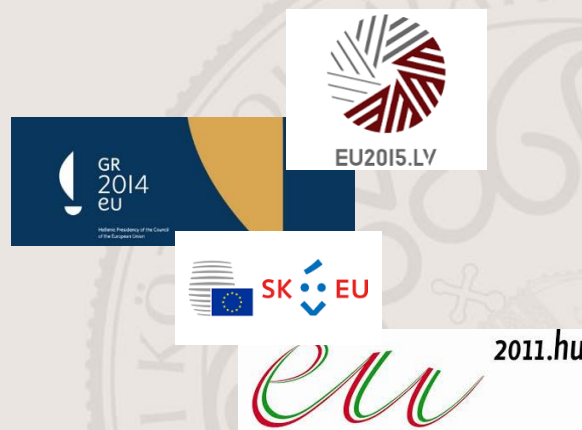
Európai Unió Tanácsa

Soros elnökségek + Főtitkárság

- elnökség által meghirdetett program **jelentősen befolyásolja az adott időszakban sorra kerülő ügyeket**, a döntéshozatal prioritásait
- **Főtitkárság** felel az egyes tanácsi ülések előkészítéséért, koordinálja a Tanács hivatali apparátusát

Trióelnökségek: 18 hónapra előre lefektetett prioritások rendszere könnyebb tervezhetőség érdekében

Európai Unió Tanácsa

Feladat- és hatáskörök

- Társ-jogalkotóként szereplő EP-vel **közösen fő uniós jogalkotó** (delegálhat a Bizottságra)
- EP-vel közösen fogadja el az **Unió éves költségvetését**
- Dönt **nemzetközi szerződések megkötéséről** az Unió nevében más államokkal + nemzetközi szervezetekkel.
- **Politikai koordináció** a gazdaságpolitika, a rendészeti együttműködés, egyes külpolitikai kérdések esetében feladatokat lát el.
- Felel a **közös kül- és biztonságpolitika területén a végrehajtásért** az Európai Tanács által meghatározott stratégiai keretek között.
- Uniós szervei és hivatalai vezetőit és legmagasabb rangú tisztségviselőit **kinevezési jogok** + **Számvevőszák tagjaira** + a Közzszolgálati Törvényszék **bíráira**, meghatározza egyes **tisztviselők illetményeit**

Európai Unió Tanácsa

Politikai jellemzői

Kormányköziség:

- Elsősorban kormányközi intézmény
- tagjai alapvetően a **tagállami szakminiszterek**
- alsóbb szinteken kialakult szervezeti keretek között is **tagállami képviselők szerepelnek**
- **Félévente rotáló elnökségek** keretében egyes tagállamok váltják egymást (trióelnökségek)

Szupranacionális működés:

- **külgügyi főképviseelő és kettős mandátuma** (állandó jelleggel vezeti Külügyek Tanácsát, ezeken mellett pedig a Bizottság alelnöke is)
- utóbb elterjedt **minősített többségi döntéshozatal**

Európai Unió Tanácsa

Intézményi döntéshozatal

Székhelye **Brüsszel**, de meghatározott időközönként Luxembourgban ül össze, informális találkozóit pedig többnyire **a soros elnökséget** adó országban tartja.

soros elnökség meghatározó szerepe napirendekben

COREPER/kapcsolódó szervezeti szintek előkészítő szerepe

főszabályként a **minősített többségi** döntéshozatal

- a minősített többséghez a **Tanács tagjai legalább 55%-ának a szavazata szükséges, akik az Unió népességének legalább 65%-át kiteszik;**
- ha a Tanács nem a Bizottságnak vagy az Unió külügyi és biztonságpolitikai főképviselőjének a javaslata alapján jár el, a minősített többséghez a Tanács tagjai legalább **72%-ának a szavazata szükséges, akik egyben az Unió népességének legalább 65%-át kitevő tagállamokat képviselik.**

Az **egyszerű többséget** igénylő jogi aktusok elfogadásakor a Tanács tagjainak többségével jár el (főként **eljárási kérdésekben**) + **egyhangúságot** igénylő jogi aktusai elfogadásának **nem akadályozza a jelen lévő vagy képviselt tagok tartózkodása**

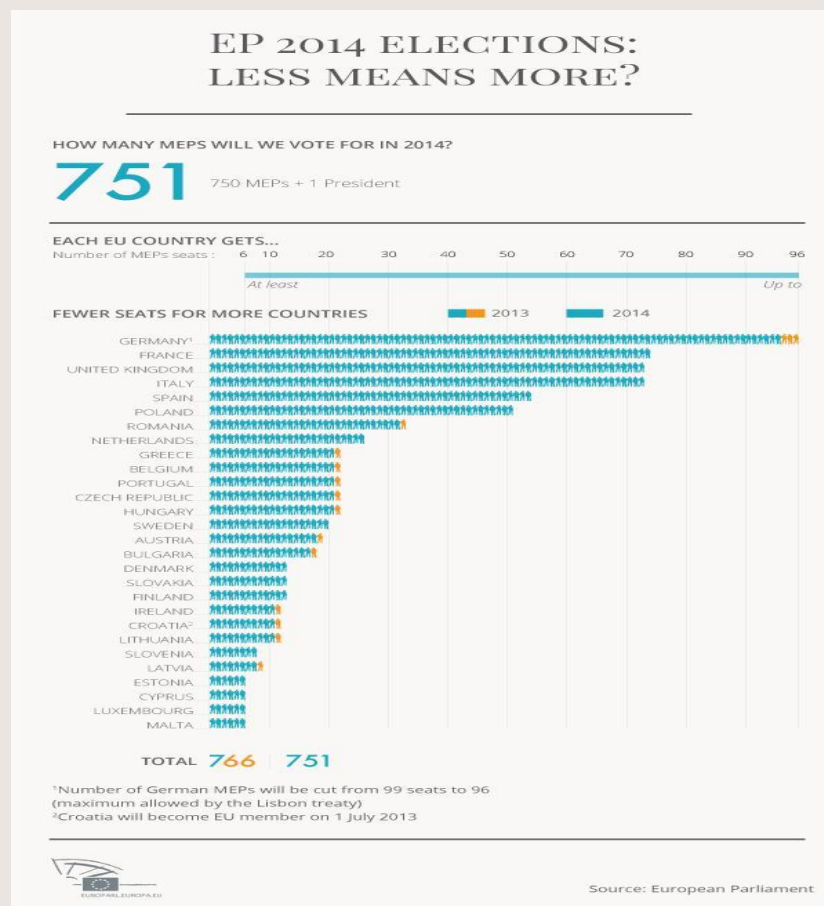

Európai Parlament

Közvetlen képviselő

- **Társ-jogalkotó + Politikai elszámoltathatóság**
- *Tagjai:* tagállamokban **közvetlen** és általános választójog alapján, ötéves időtartamra megválasztott **751 képviselő**
- **de transznacionális parlamenti képviselőcsoportok** jöttek létre idővel

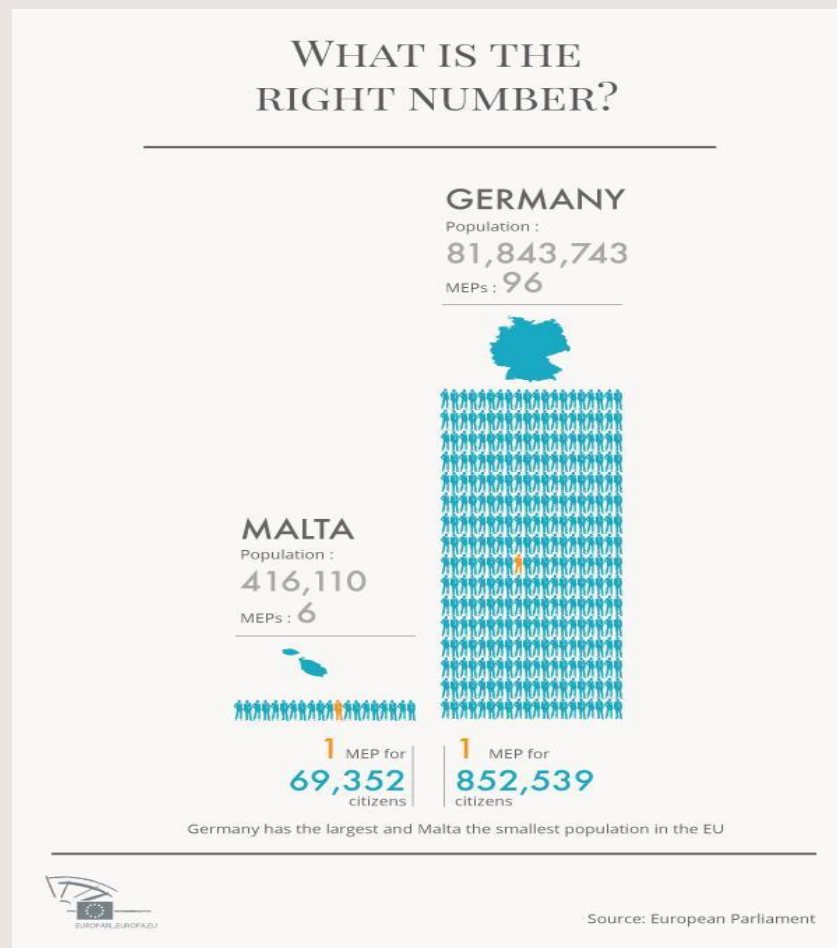

Európai Parlament

Közvetlen képviselet

- *Tagjai:* tagállamokban **közvetlen** és általános választójog alapján, ötéves időtartamra megválasztott **751 képviselő**
- **népességek arányában** (nagyobb államok viszonylagos, míg a kisebb államok felülreprezentáltsága)
- összehasonlítási alapként a lakosokra jutó eu-i parlamenti képviselői arány jelentős eltéréseket mutathat

Európai Parlament

Belső szervezet

- *Működés szervezése:*
- **Elnök**
- **Elnökség** (Elnök, 14 alelnök, tanácsadói minőségben öt quastor)
- **Elnökök Értekezlete** (Elnök, képviselőcsoportok elnökei)
- **bizottságok rendszere** (állandó, *ad hoc*, vizsgáló)

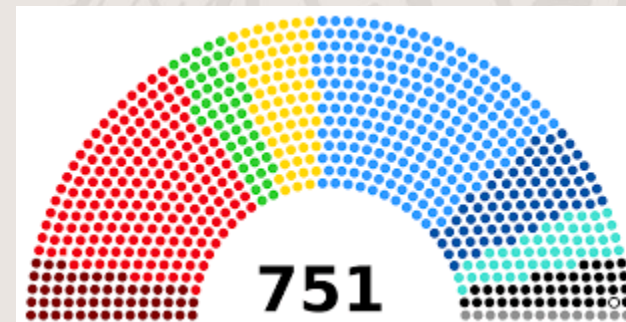
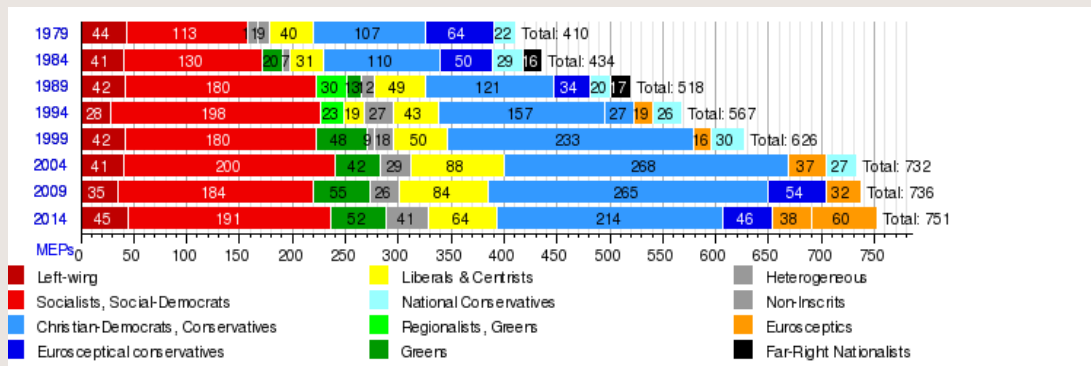

Európai Parlament

Politikai működés keretei

- legtöbbször **nagykoalícióban** való döntéshozatal
- **színes politikai paletta**
- **transznacionális együttműködési keretek**
- **egyre erősebb EP-hatáskörökkel** is megváltozott a tagállami pártok által ide jelölt képviselők profilja

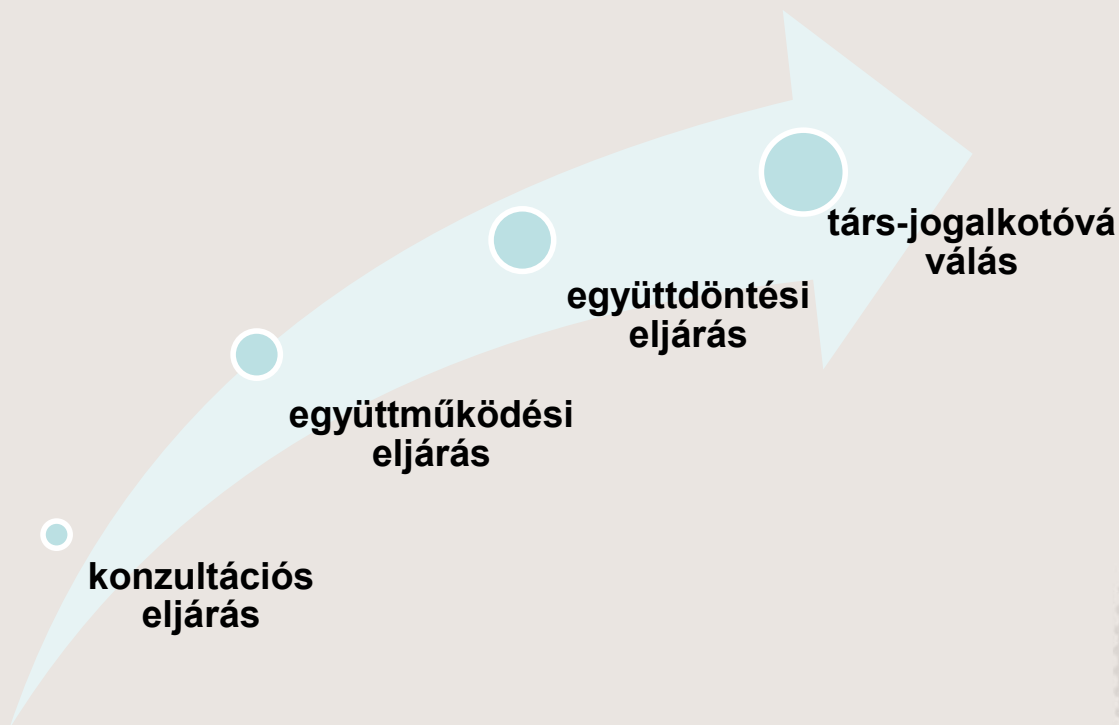

Európai Parlament

Társ-jogalkotóvá válás

- Közgyűlés eredetileg
- Költségvetési ellenőrzési szerepkör megerősítése
- 1979-től közvetlen választás
- Együtműködési
- Majd együtdöntési eljárások kiterjesztése egyre több területre
- Lisszaboni szerződéssel általános társ-jogalkotó

Európai Parlament

Feladat- és hatáskörök

- **Társ-jogalkotó** a Tanács mellett (uniós jogi aktus elfogadásához az EP jóváhagyása is kell)
- **Éves költségvetését** különleges jogalkotási eljárás keretében eljárva az EP és a Tanács határozza meg
- **Ellenőrzés és a politikai elszámoltathatósági mechanizmusok** (jóváhagyja a Bizottságot, mint testületet. + bizalmatlansági indítványt + konzultálni kell az EP-vel az **Európai Számvevőszék tagjainak kinevezése előtt** + Bizottság **jelentés** kell benyújtania az EP-nek, amelyet az megtárgyal + adott **uniós tisztviselőket meghallgat**)
- Együttműködik a **nemzeti parlamentekkel** az Elnökök Értekezletén keresztül
- **Petíciós jog** + **európai ombudsman** szerepe

Európai Parlament

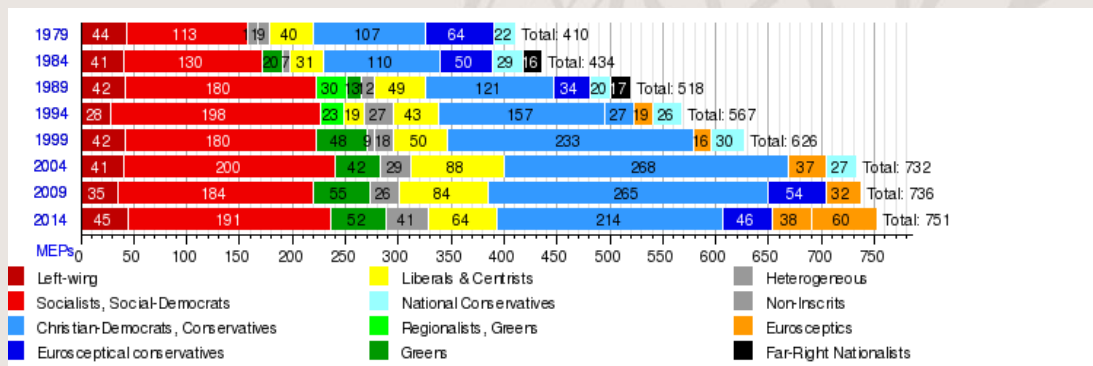
Politikai jellemzői

Szupranacionális működés:

- Alapvetően szupranacionális jellegű EU intézmény
- EP, mint **egyfajta alsóház** működik, míg a Tanács tekinthető a felsőháznak
- **közvetlen választás**
- transznacionális parlamenti csoportok EP-n belül

Kormányköziség:

- **nincs visszahívhatósága**
a tagállami párt listájáról
bekerült képviselőnek

Európai Parlament

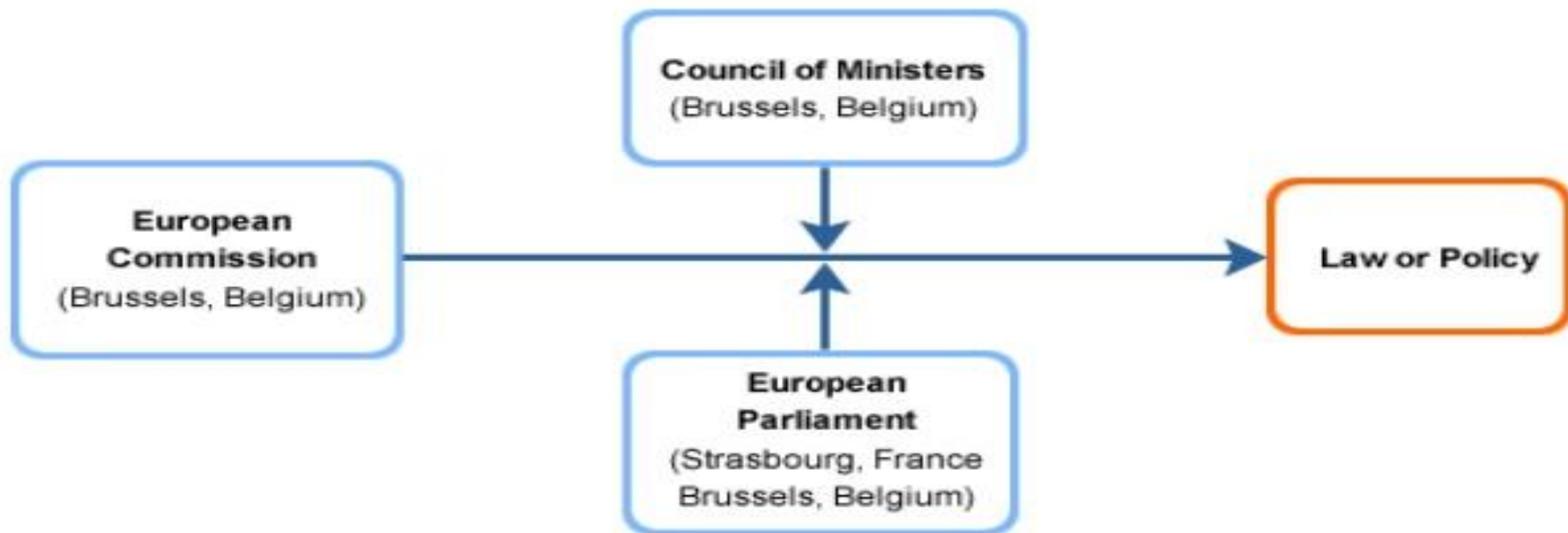

Intézményi döntéshozatal

- Elsődleges színterét a **plenáris ülések** adják, míg azok előkészítése, a vizsgálatok, ellenőrzési és jelentéstételi feladatok lefolytatása a szakbizottságok keretében folyik. Az Európai Parlament székhelye **Strasbourg**, ahol **plenáris üléseit** tartja, míg egyéb szakbizottsági üléseinek és részüléseinek helyszíne **Brüsszel**. A hivatali működéséért felelős **Főtitkárságának** székhelye pedig **Luxembourg**.
- **Rendes** ülősszak (ezen belül legalább havi rendszerességgel tart négynapos plenáris ülést Strasbourgban + további rövidebb plenáris ülések és rész-, valamint szakbizottsági ülések) + kérelmére **rendkívüli ülősszakot** tarthat
- A Parlament akkor **határozatképes**, ha az ülésteremben a képviselők egyharmada jelen van. A Szerződések főszabályként azt írják elő, hogy az Európai Parlament a leadott szavazatok **többségével** határoz

Jogalkotói háromszög szereplői

EU's Decision Making Process

Képviseltek a jogalkotói háromszögben

Preparation for the Hungarian EU Presidency in 2011

THE EU:

A Union of Peoples and States

The "institutional triangle"

This project is supported by the European Union, co-financed by the European Social Fund (44800-22-5-2008-6011)

Tanácsadó szervek

EGSZB

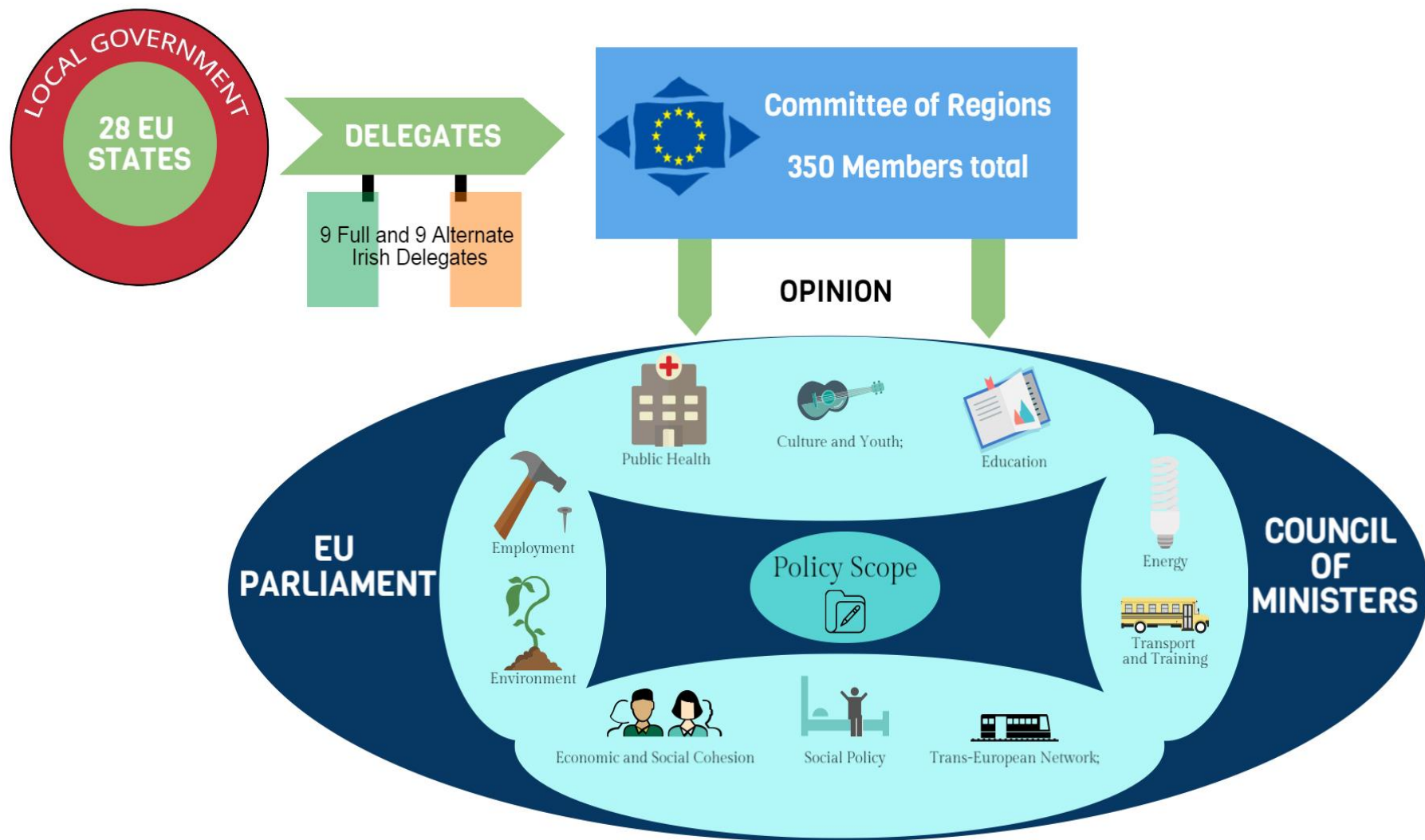
- képviselők, akik **3 oldal képviseletét látják el (munkáltató/munkavállaló /civil szféra)**
- alapvetően tanácsadói funkció abból fakad, hogy csak véleményt bocsáthat ki
- meghatározott esetekben kötelező vélemény kikérése, de nincs kötelező figyelembe vétel

Régiók Bizottsága

- képviselők, akik tagállami **helyi/regionális szinten már megválasztottak**
- ugyanazok a jellemzők véleménykiadás és funkció tekintetében

Tanácsadó szervek fellépése

Igazságszolgáltatási és végrehajtási funkció

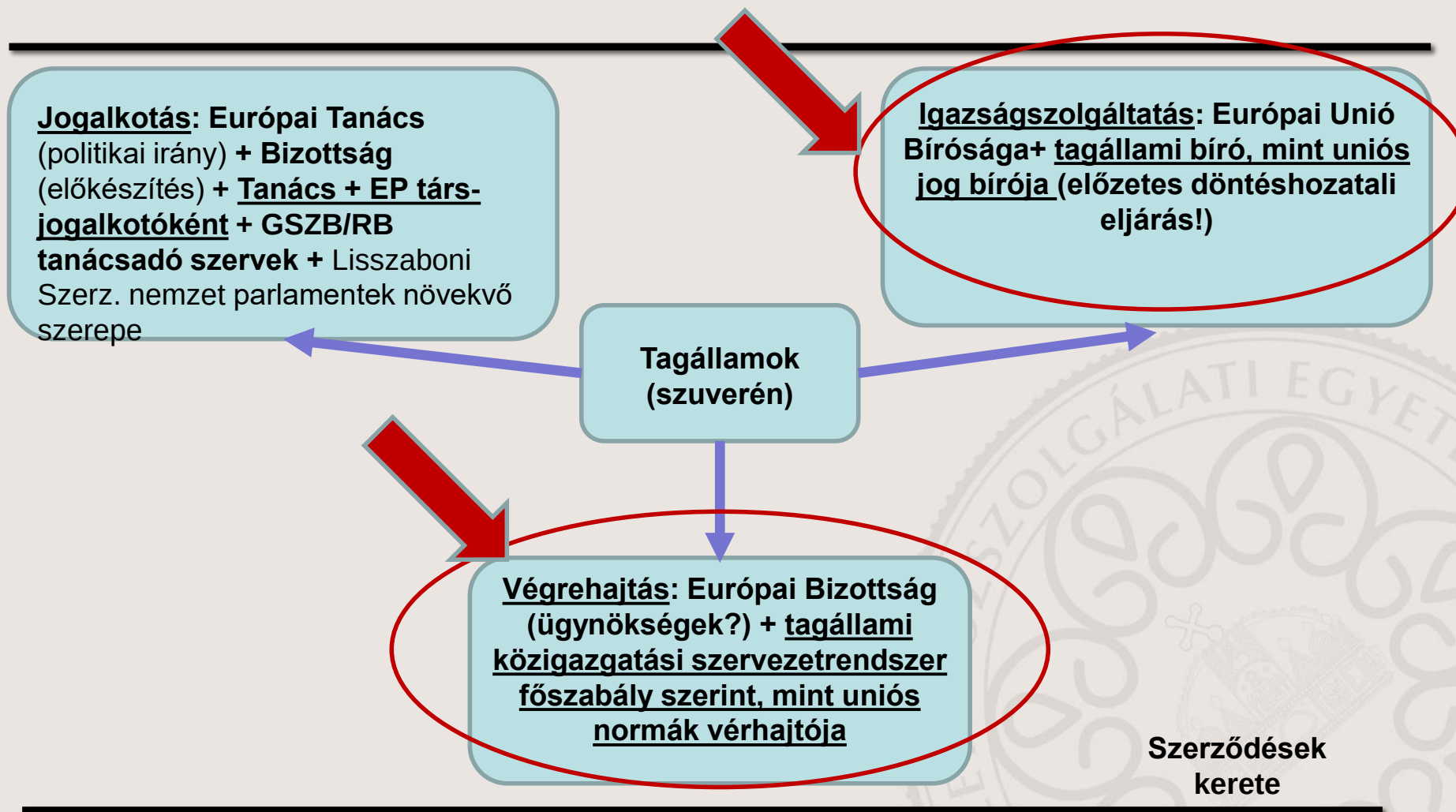

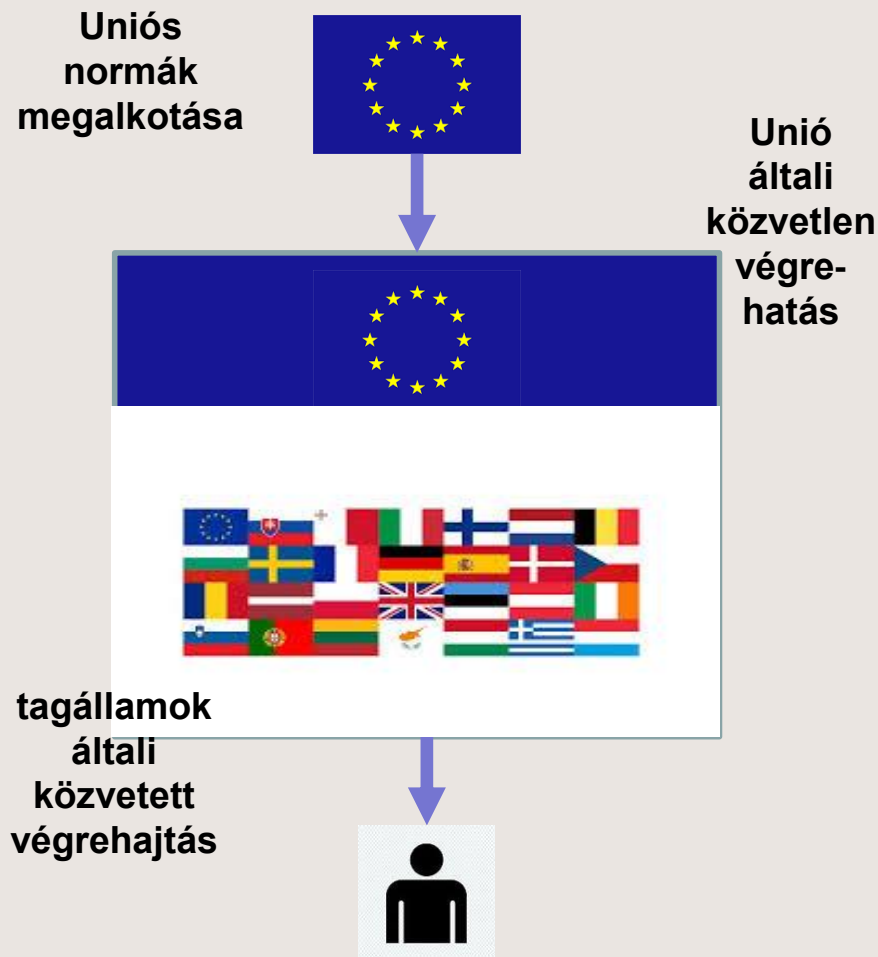
Igazságszolgáltatási funkció

Hatalmi ágak és közvetett végrehajtás

Közvetett vs. közvetlen végrehajtás

- Közvetlen végrehajtás **térnyerése** napjainkban
- **Közvetlen jogviszony** uniós polgár és uniós (végrehajtó) szervek között
- (1) Milyen **személyzet**,
- (2) milyen **szervezeti** keretek között,
- (3) milyen **jogvédelmi garanciák** mentén feleljen a közvetlen végrehajtásért?

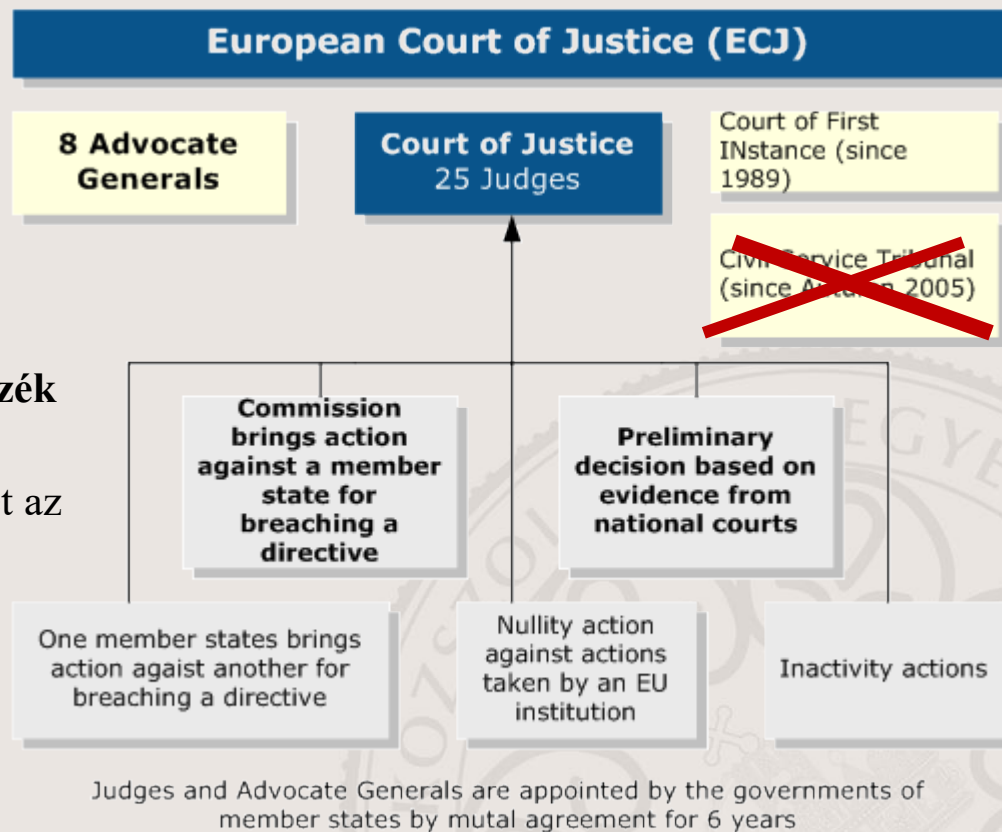

Európai Unió Bírósága

Szervezeti felépítés

- Uniós jog **tiszteletben tartása** + **alkalmazása/értelmezése** az Unió egésze tekintetében egységesen történjen
- **Szervezete: Bíróság** (legmagasabb szintű ítélkező fórum) + **Törvényszék** (alsóbb fok)
- **Különböző formációban** üléseshet az ügy természetétől, nehézségétől, sürgősségi jellegétől függően + **főtanácsnoki** funkció
- Törvényszék és Bíróság **elnököt** választ 3 éves mandátummal tagjai közül

Európai Unió Bírósága

Eljárástípusok

- **Kötelezettségszegés megállapítása iránti per** (tagállam ellen az uniós jogból fakadó kötelezettség megszegése miatt)
- **Megsemmisítés iránti per** (adott uniós intézmény, szerv ellen, ha annak jogi aktusa az uniós jogba ütközik)
- **Mulasztási pernek** (uniós jog szerinti kötelező döntéshozatal elmulasztása az uniós intézmény, szerv részéről)
- Uniós intézmények, szervek, hivatalok általi **szerződésen kívül okozott károk megtérítéséről** való döntés
- Külön ítélező fórumként önállósodott Közzolgálati Törvényszék előtt folynak a **közzolgálati perek**
- Nem peres eljárásnak tekinthető Bíróság előtt folyó **előzetes döntéshozatali eljárások**

Uniós bírósági szervezetrendszer

Bírói jogalkalmazás

- **közvetett** végrehajtás túlsúlya miatt máig uniós normák végrehajtója **a tagállami bíróság**
- **tagállami bíró**, mint az uniós jog bírója jár el
- **Előzetes döntéshozatalnak** **kiemelkedő szerepe**, hogy biztosítsa az uniós normák egységes értelmezését
 1. **Előzetes?**
 2. **miért és mennyiben döntéshozatal?**

Hatósági jogalkalmazás és az uniós jog

Közvetlen-közvetett végrehajtás viszonyának korszakai

Korszak	Kezdeti integráció (’60-’70-es évek)	A deficitek korszaka (1980-2008):	A válság utáni időszak (2008-):
Uniós normák végre- hajtásának szervezeti keretei	közvetett végrehajtás abszolút túlsúlya , de Bizottság versenyhatósági szerepköre adott	közvetlen végrehajtás megjelenése + közösségi hatáskörök bővülése (DE: szubszidiaritás) + végrehajtási deficit	közvetlen végrehajtás további erősödése (<i>EU ügynökségek szerepe egyre inkább felértékelődik</i>)
Uniós normák végre- hajtásának eljárási keretei	rendelet-irányelv-határozat hármásával kapcsolatos bírószági esetjog kialakulása, amely gazdasági, piacszabályozási kötődésű	tagállamok eljárási autonómiája (DE: hatékony és egyenértékű jogvédelem közvetett végrehajtásban)	kezdemenyezések eljárásjogi kodifikációra

Végrehajtás fő felelősei és a kötelezettségszegési eljárás

**Eljárás kezdeményezése:
Bizottság/ügynökség/panasz**

**Informális bilaterális
tárgyalások**

**Per előtti
formális
egyeztetés**

**EUB előtti
per**

**Bizottság, mint
uniós hatóság, de
csak bizonyos
szakpolitikai
területeken**

**néhol EU
ügynökségek eltérő
hatáskörökkel**

**tagállami
hatóságok, mint
végrehajtás fő
letéteményesei**

Uniói ügynökségek dilemmája

- Többféle jellemzőkkel bíró szervet magában foglaló **szakirodalmi** kategória – „**szerződésidegen**” jogi helyzet

EURATOM- ügynökségek

- **behatárolt szektorban** tevékenykedik
- a **szükséges infrastruktúra** biztosítása,
- a **biztonságos és megfelelő atomenergia** felhasználásáról gondoskodnak

végrehajtási ügynökségek

- Bizottság határozata hozta létre **határozott időre, önálló jogi személyiség nélkül**
- **uniós programok végrehajtására**
- ügynökségek alapszabályának jogi alapja: **58/2003/EK rendelet**

decentralizált ügynökségek

- szakpolitikai **speciális szaktudásuk** révén segítik az uniós **intézményeket + tagállamokat**
- egyre kiterjedtebb **piacfelügyeleti és piac-szabályozási hatásköröket**

Szerződésidegen jogi helyzet

Ügynökségek felállítása egyre nagyobb számban (*agencification*)

DE:

máig „**szerződésidegen**” szervek - elsődleges jogi alapokkal **nem rendelkeznek**

+

EuB esetjog szerint a feltételekhez kötött hatáskör-átruházás máig **érvényes** („szerződésidegenség miatt”)

KÉRDÉS:

hatékonyság vs.

hiányzó elsődleges jogi alapok?

DILEMMA:

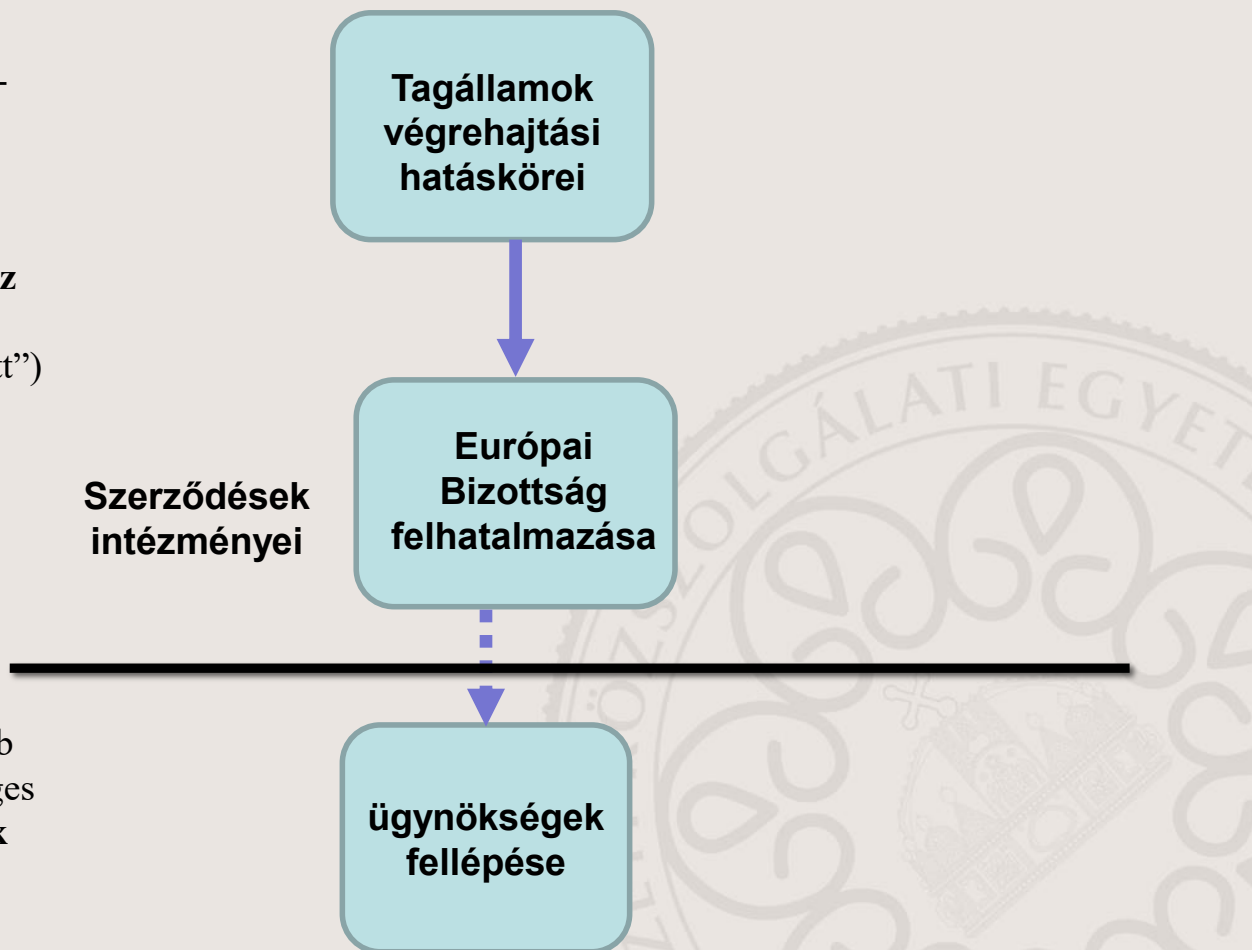
politikai akarat hiányzik legalább decentralizált ügynökségek elsődleges jogi elismeréséhez, így **különutak**

Szerződések
intézményei

Tagállamok
végrehajtási
hatáskörei

Európai
Bizottság
felhatalmazása

ügynökségek
fellépése

Uniós hatósági jogalkalmazás

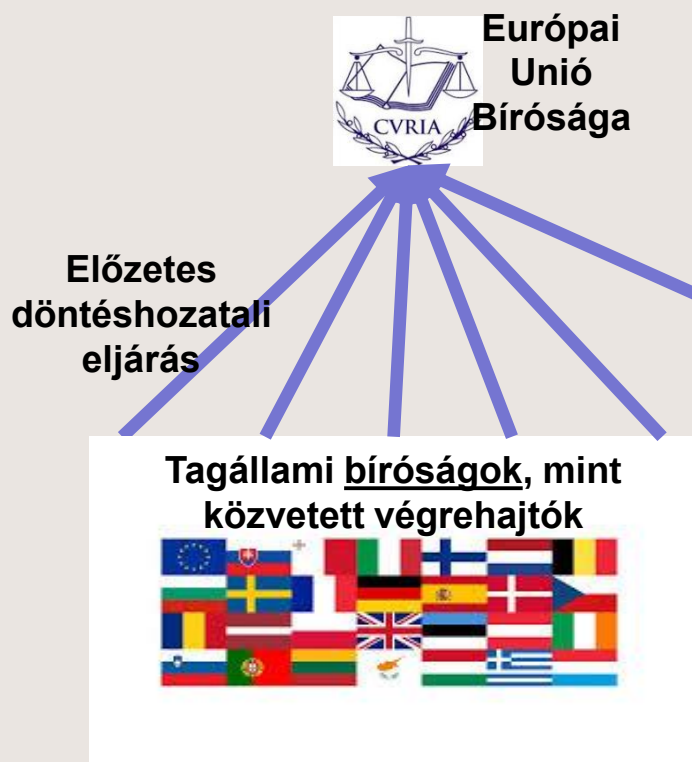
- **közvetett** végrehajtás túlsúlya miatt máig uniós normák végrehajtója **a tagállami hatóság**
- **tagállami hatóság**, mint az uniós jog végrehajtójáról
- **Előzetes döntéshozatalnak** kiemelkedő nem létezik
- Bizonyos területeken **van** **ügynökség**, bizonyos területeken nincs, **Bizottság szerepe is változó jelentőségű** szakpolitikai ágazatokban

Hatósági jogalkalmazás

Egységes uniós értelmezés?

Bírói jogalkalmazás

Hatósági jogalkalmazás

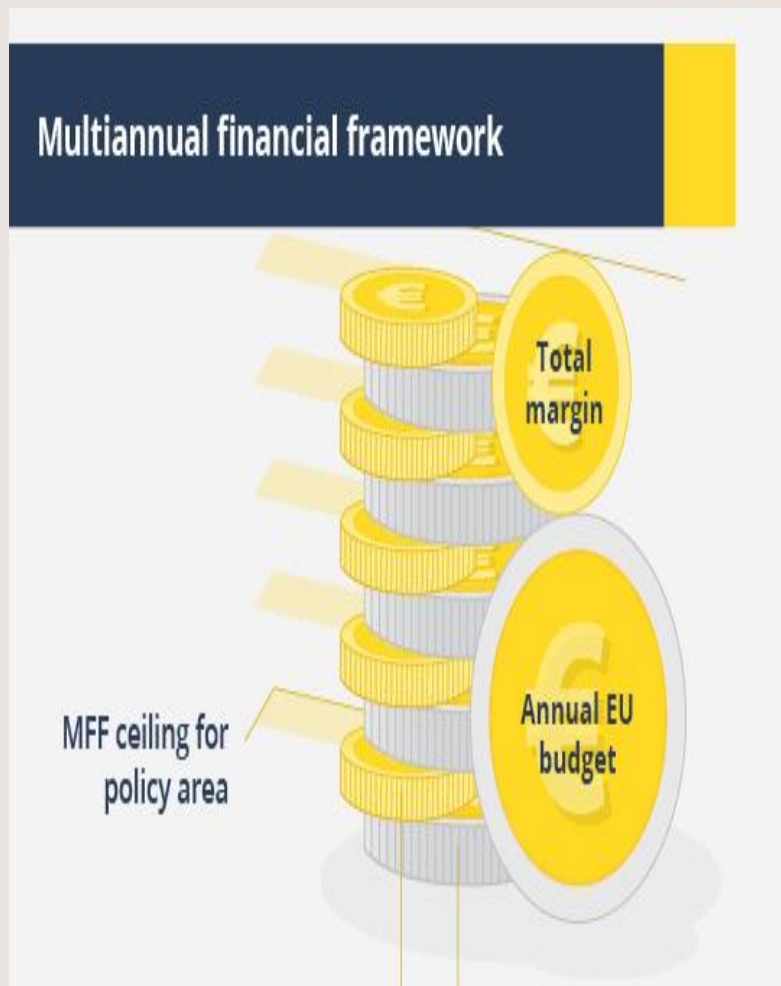

Pénzügyi, pénzügyi ellenőrzési és monetáris funkció

Többéves pénzügyi tervezési keret

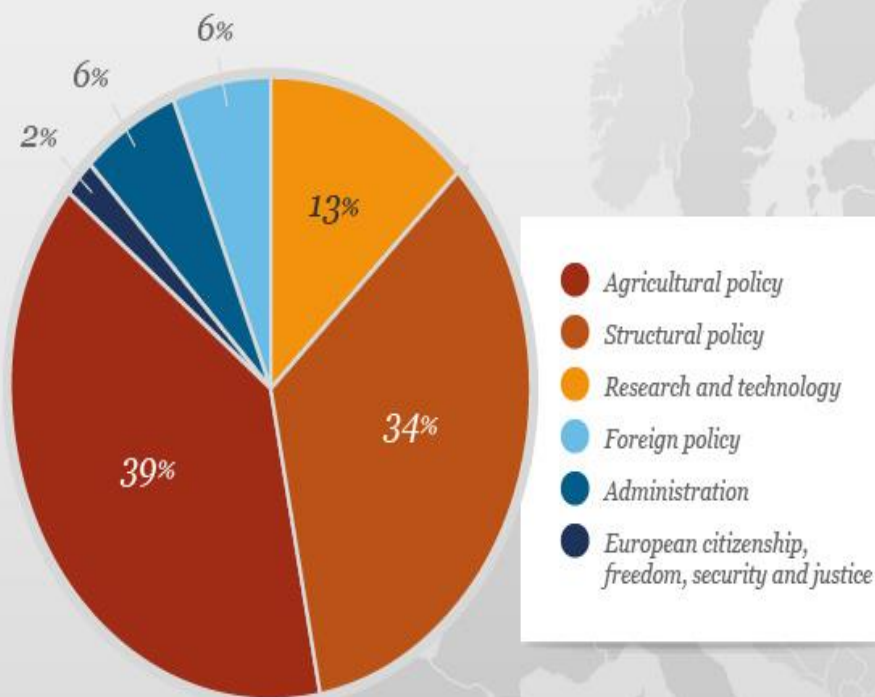

EU források:

1. vámunióként vámok (12%)
2. tagállami áfa bevételek adott része (13%)
3. GNI alapú források (68%)
4. egyéb bevételek (6%)

Többéves pénzügyi tervezési keret

Multiannual financial framework 2014-2020 – distribution

Budget 2013 (€150,9 billion)

SUSTAINABLE GROWTH 46,8%

EU AS A GLOBAL PLAYER 6,4%

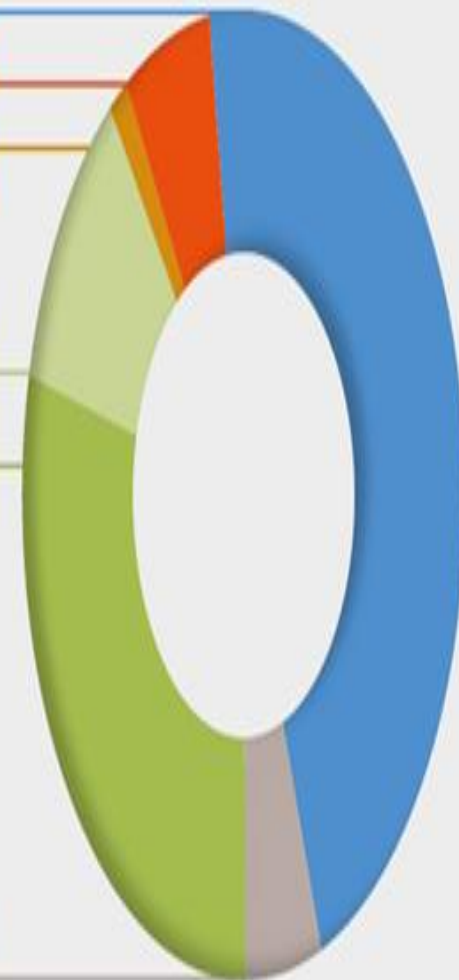
CITIZENSHIP, FREEDOM, SECURITY AND JUSTICE 1,4%

RURAL DEVELOPMENT, ENVIRONMENT AND FISHERIES 10,7%

NATURAL RESOURCES OVERALL 39,8%

MARKET RELATED EXPENDITURE AND DIRECT AIDS 29,1%

ADMINISTRATION 5,6%

Európai Számvevőszék

Szervezeti felépítés

- **Pénzügyi ellenőrzése**, ahol **uniós költségvetési források** felhasználása történik
- *Tagjai*: „egy tagállam-egy delegált” elve + maguk közül választott **elnöke** +
- *Működés szervezése*: saját elnökkel rendelkező **öt kamara** (ezekhez vannak hozzárendelve a számvevőszéki tagok és az ellenőrök) + **Főtitkárság** + **belső tanácsok**

Feladat- és hatáskörök

- Megvizsgálja az Unió összes bevételeire és kiadásra vonatkozó elszámolását
- Alapja a **nyilvántartások**, és szükség esetén **a helyszíni ellenőrzés** - az Unió intézményei/szervei + tagállami szint is
- Pénzügyi év lezárását követően **éves jelentést** készít (megküldés egyén intézményeknek + közzé kell tenni az Európai Unió Hivatalos Lapjában)
- **Meghatározott kérdésekre vonatkozó megállapításait** — elsősorban külön jelentés formájában — **bármikor előterjesztheti**, és a többi uniós intézmény bármelyikének kérésére **véleményt** adhat
- **Segíti** az EP-t + Tanácsot a **költségvetés végrehajtásával** kapcsolatos **ellenőrzési feladataik gyakorlása** során

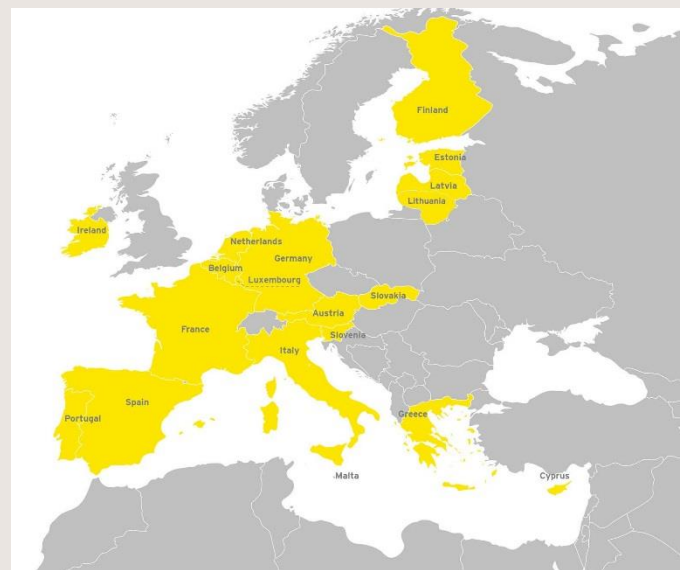
Euro mint közös pénznem

**Lehetséges a négy
szabadság
megvalósítása
közös pénznem
nélkül?**

**Monetáris és
pénzügyi felügyeleti
feladat és
hatáskörök
elkülöníthetősége?**

A eurózóna

KBER és az EKB

Szervezeti felépítés

- **Monetáris integráció** (benne eurozóna) **keretét** a Központi Bankok Európai Rendszere (**KBER**) adja
- *Tagjai:* **KBER** része az **EKB** és a **tagállamok jegybankjai**
- *Működés szervezése:*
Kormányzótanács
(Igazgatóságának tagjaiból + eurozóna tagállamainak jegybankelnökei) + **Igazgatóság**
(EKB elnök, az alelnök, négy további tag) + **Általános Tanács**
(EKB elnök, alelnök, tagállami központi bankok elnökei)

Feladat- és hatáskörök

- Euróbankjegyek **kibocsátásának engedélyezése**
- KBER feladatainak teljesítése érdekében az EKB **rendeleteket** fogadhat el, meghozza a KBER-re ruházott feladatok végrehajtásához szükséges **határozatokat**, valamint **ajánlásokat** tesz és **véleményeket** ad ki
- EKB **pénzbírságot** vagy **kényszerítő bírságot** szabhat ki azokra a vállalkozásokra, amelyek nem tesznek eleget a rendeleteiből és határozataiból fakadó kötelezettségeknek
- Szervezetileg elkülönült apparátus felel az **egységes felügyeleti mechanizmus működtetéséért** (rendszerkockázatot jelentő hitelintézetek uniós szintű, közvetlen felügyeletét végzi el)